Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 230 (14341) | 1976 оной сентябриин 30, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

Олон янзаар буулгадаг фотоаппаратуратай „Союз-22" гэжэ замбуулинай онгосые бэлэдхэлгэдэ, дэлхэйе тойруулан тэрэнние ниидүүлгэдэ хабаадаһан Советскэ Союзай ба Германиин Демократическа Республикын эрдэмтэдтэ, конструкторнуудта, инженернүүдтэ, технигүүд болон хүдэлмэришэдтэ, бүхы коллективүүдтэ, организацинуудта

Совет космонавтнууд нүхэд БЫКОВСКИЙ Валерий Федоровичто, АКСЕНОВ Владимир Викторовичтэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Амгалан зорилгоор замбуулиин дэлхэйе шэнжэлхэ, ашаглаха талаар социалис оронуудай хани харилсаанай программын ёһоор, «Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосо табигдажа, найман сүүдхын туршада дэлхэйе тойрон ниидхүүлэгдээ. Тэрэнэй экипажда онгосын командир Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Быковский В. Ф., борт-инженер Аксёнов В. В. ороһон байна. Хүдэлмэреэ амжалтатайгаар дүүргэһэнэй һүүлээр «Союз-22» гэжэ онгосын буудаг аппарат Советскэ Союзай урид тодорхойлогдоһон районда дорьбоогүйгөөр буугаа.

«Интеркосмос» гэжэ программын ёһоор хүсэеэ нэгэдүүлһэн социалис ороной мэргэжэлтэд замбуулиниие шэнжэлхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулна. Мүнөө энэ ниидэхэдээ космонавтнууд нүхэд Быковский ба Аксенов замбуулинһаа манай дэлхэйе шэнжэлхэ научно-техническэ онол аргануудые, зэмсэг хэрэгсэлнүүдые нарижуулан һайжаруулха зорилгоор Газаран нюрууе олон янзаар буулгаһан байна. Энэ хадаа байгаалиин баялигые шэнжэлхэ, мүн тэдэниие арадай ажахыда ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай юм. Нимэ зорилгоор Германиин Демократическа Республикын ба Советскэ Союзай мэргэжэлтэдээр зохёогдоһон, ГДР-эй «Карл Цейс Йена» гэжэ арадай предприятида бүтээгдэһэн фотоаппаратурые хэрэглэһэн ушар социалис оронуудай хоорондохи хани харилсаае саашадань үргэдхэжэ байһанай гэршэ болоно.

«Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосын экипаж мүн хэдэ хэдэн шэнэ научно-техническэ, медико-биологическа туршалгануудые хээ. Энэнь эрдэмэй эдэ һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ шухала удха шанартай байха юм.

Олон янзаар буулгадаг фотоаппаратуратай «Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосые бэлэдхэлгэдэ, дэлхэйе тойруулан тэрэниие ниидүүлгэдэ хабаадаһан Советскэ Союзай ба Германиин Демократическа Республикын эрдэмтэдые, конструкторнуудые, инженернүүдые, технигүүд болон хүдэлмэришэдые, бүхы коллективүүд болон организацинуудые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршална. Тэдэнэр замбуулиин дэлхэйе амгалан зорилгоор шэнжэлхэ, ашаглаха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулаа.

Хүндэтэ нүхэд Быковский Валерий Фёдорович, Аксёнов Владимир Викторович, замбуулин соогуур амжалтатайгаар ниидэһэнээртнай дашарамдуулан таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнабди.

Л. БРЕЖНЕВ Н. ПОДГОРНЫЙ А. КОСЫГИН

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ НҮХЭР В. Ф. БЫКОВСКИИЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР, «АЛТАН ОДОН» ГЭЖЭ ХОЕРДОХИ МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

«Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосо дээрэ дэлхэйе тойрон амжалтатайгаар ниидэһэнэйнь түлөө, тиихэдээ эрэлхэг зориг ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө СССР-эй летчик-космонавт нүхэр **Быковский Валерий Федоровичые Ленинэй** орденоор, **«Алтан одон»** гэжэ **хоёрдохи** медаляар шагнаха.

Советскэ Союзай герой нүхэр В. Ф. Быковскиин габьяа тэмдэглэжэ, бронзоор хэгдэһэн бюст геройн нютагта табиха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1976 оной сентябриин 28.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ НҮХЭР В. В. АКСЕНОВТО СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

«Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосо дээрэ дэлхэйе тойрон амжалтатайгаар ниидэһэнэйнь түлөө, тиихэдээ эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаһанайнь түлөө летчик-космонавт нүхэр Аксенов Владимир Викторовичтэ **Советскэ Союзай Геройн** нэрэ зэргэ олгожо, **Ленинэй** орден, **«Алтан одон»** гэжэ медаль барюулха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1976 оной сентябриин 28.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. В. АКСЕНОВТО «СССР-эй ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ГЭҺЭН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

«Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосо дээрэ дэлхэйе тойрон ниидэһэнэйнь түлөө нүхэр **Аксёнов** Владимир Викторовичтэ **«СССР-эй летчик-космонавт»** гэһэн нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1976 оной сентябриин 28.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Манай коллективүүдэй, организацинуудай хүдэлмэридэ саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргажа байдагайнь түлөө, амаршалгын халуун үгэнүүдэй түлөө бидэнэр, онгосын командир полковник Быковский В. Ф., борт-инженер Аксёнов В. В. экипажтай «Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосые бүтээлгэдэ, тэрэниие ниидхүүлгэдэ хабаадаһан совет эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, технигүүд, хүдэлмэришэд болон космонавтнууд, КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ гүнзэгы баяр хүргэнэбди.

Энэ ниидэлгэ социалис оронуудай хани харилсаанай, саашанхи хүгжэлтын гэршэ мүн болоһон байна. «Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосо дээрэ ГДР ба СССР-эй мэргэжэлтэдэй зохёоһон, ГДР-эй «Карл Цейс Иена» гэжэ арадай предприятида бүтээгдэһэн олон янзаар буулгадаг фотоаппаратура тогтоогдоһон, һайнаар буулгаһан байна.

«Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосо, тэрээн дээрэ табигдаһан бүхы аппаратура һайнаар хүдэлөө, ехэ найдамтай байһанаа харуулаа. Амгалан ёһоор замбуулинай дайдые шэнжэлхэ, ашаглаха талаар Эхэ оронойнгоо даалгабариие дүүргэхын тула бидэнэр саашадаашье ашаг ехэтэйгээр хүдэлхэбди гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, Советскэ правительствые найдуулнабди.

ҺААЛИШАДАЙ НЭРЭ ХҮНДЫН ХЭРЭГ

Мүнөөдэр манай газетэдэ социалис мүрысөөндэ илалта гараһан һү һаалиин түрүү фермэнүүдые болон республикын суута һаалишадые шагнаха тухай Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол толилогдобо. ...ше хүшэр хүндэ уларилтай сагай тохёолдобошье, ...до жэлэй һүүлшын кварталда, мүн байгша оной түрүүн хахадта эдэ шагнагдаһан фермэнүүдэй коллекти... тугал олоор абажа тэнжээгээ, һү һаажа гүрэндэ ...тгаяа эмхитэйгээр ябуулһан байха юм. Мүрысөөн... һаалишадай ажалай үльгэр жэшээ мал ажалда байгаа ар...конуудые элеэр харуулна. Партиин XXV съездын ...эринүүдые бэелүүлхээр зорижоһон республи... малшад ниилээд оролдолго гаргажа, ниитынгээ ...олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, шана... һайжаруулха гэжэ оролдоһониинь элитэ. Кабанскын ...ай «Шергинский» совхозой Фофановска, Бэшүүрэй ...ай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой Заганай ада..., Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэ... ажахын гурбадахи, Мухар-Шэбэрэй аймагай Лени... нэрэмжэтэ колхозой Никольск һууриндахи һү һаалиин ...үүд ниилээд ехэ амжалта түйлажа, үндэр шанда ...

Хамта дээрээ энэ тогтоол соо һү һаалиин 30 фермэ... гэжэ тэмдэглэгдээ. Гадна һү һаалял дээшэлүүл... шанарынь һайжаруулһанайнгаа, тугал олоор абажа ...энэйнгээ түлөө республикымнай ажахынуудай 85 ...шад үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэбэ. Баргажанай аймагай ...ай колхозой һаалишан Е. Г. Базарова, Баргажанай ...хозой һаалишад Е. С. Максимова Л. Д. Осмачко, Сэ...ын совхозой һаалишан Н. Л. Тадвашкина, Улаан-... аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын ...шан Б. Р. Гомбоева, «Байкал» учхозой һаалишан ... В. Ворушина болон бусад сагаан эдеэ элбэгээр бэ...дэг дүршэлтэй болоһоор үиннэй.

Тиигэбэшье республикымнай колхоз, совхозуудта мал ...ай продуктнуудые элбэгжүүлхэ арга боломжонууд ...д хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Юундэб гэхэдэ ... аймагуудай ажахынуудай һү һаали нё...до жэлэйхитэй сасуулхада ниилээд доошолһон бай... юм. **Хурамхаанай, Хориин, Кабанскын**, Загарайн ...гууд нёдондо жэлэйхидэ орходоо һү багаар ...аа. Бүхыдэнь абажа харахада, үнгэрэгшэ жэлэйхи... орходоо республика дотор үнеэн бүриһөө 129 кило... һүн багаар һаагдаа.

...эшэлэн Зэдын аймагай Ториин, Оёорой совхозууд... ...эдэй тоо ниилээд үсөөрөө, Кабанскын аймагай ажа...удта олон үнеэн һубайрһан байна. Мухар-Шэбэрэй ...гай ажахынуудта 5.800 гаран тугал абтаа, энэнь ба... нёдондоной дүнгүүдһээ доошоо байха юм. Энэ аймагай ...энүүд үнеэн бүриһөө нёдондонойхиһоо 93 кило...аар бага һү һаагаа.

Зарим ажахынууд һаагдаһан һүнэйнгөө ниилээд ехэ ...ень доторой хэрэглэмжэдэ гаргашалжа, гү... багаар тушаана. Мухар-Шэбэрэйхид һаагдаһан һү...өө оройдоол 84 процентыень гүрэндэ худалдана.

Нимэ дутуу дунданууд мал ажалда ехэ хохидол уша...на. Нёдондо жэлдэ малай тэжээлээр һаала элбэг байба ... Зэдын, Сэлэнгын, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Бэ...рэй ажахынууд саг сооны малаа һайнаар эдеэлүүлжэ, ...шэмыень дээшэлүүлхые оролдоогүй. Үнеэдээ ороондо ...улжа, түл абаха хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхээгүй ... Тиихэдэ Сэлэнгын аймагта байгша оной 8 һарын ...ада 100 үнеэн бүриһөө оройдоо 49, Кабанскын ай...та 69 тугал абтаһан байна.

Мүнөө һаалишадай урда ямар зорилгонууд ...данаб? Зунай халуун үнгэржэ, ниитын малда тэ... бэлэдхэлгэ дүүрэнтэжэ, таряа хуряалга үргэлжэл... Олонхи ажахынууд намартаа үнеэдээ үбэлэй байра... оруулжа, шэмэтэй тэжээлээр садатарнь хооллуулжа, һаалияа дээшэлүүлдэг. Жэшээнь, Кабанскын аймагай ...шад зундаа үдэртэ үнеэн бүриһөө 6—7 килограмм һаадаг һаа, намар-үбэлэй сагта үдэртөө үнеэн бү... 9 килограмм хүрэтэр һү һаана.

Мүнөө жэлдэ республикын олонхи ажахынуудта малай ...эд бэлэдхэлгэ эмхитэйгээр үнгэржэ байһаниинь ма... газетэ мэдээсээ һэн. Олонхи ажахынуудта бүхы мал... дутамаггүй хүрэхэ тэжээл бэлдэгдээ. ...нскын, Улаан-Үдын аймагуудай фермэнүү... малда тэжээлэй дүүрэнээр үгтэдэг болоһон ...һээ һү һаали хараа байса дээшэлнэ. Һаамхан ...дтэ шэмэтэй силос, үйрүүлэгдэһэн таряа ...отой холижо буйлуулаад элдэб түмһэтэ тэжээл ...эдэ үнеэд, илангаяа һүүлэй һарануудта тугаллаһан ...д һү ородог. Фермэ бүхэнэй һаалишад эртээнһээ ...нэ намар-үбэлэй журмаар хүдэлжэ, үнеэдээ һайн ха...лажа, шэмыень дээшэлүүлхэнь лабтай.

Жэрбээ жэлэй һүүлшын һарануудта ехэ һү һаажа, ту... ...лгануудаа дүүргэхэ гэбэл, фермэнүүдэй оньһон тү...өлтэнүүдые бултыень заһажа, ашаглалгада оруулха ...ла. Эртын намарһаа тэжээлээ арьбалха гэбэл, һолоо... буйлуулдаг, элдэб холимол тэжээл бэлдэдэг цехүүдээ ...эжэ эхилхэ хэрэгтэй. Нёдондо жэлдэ фермэнүүдтэ ...эл буйлуулха 600 гаран цех хүдэлжэ, ниилээд ехэ ...оржуулагдаһан тэжээл үнеэдтэ үгтэжэ, амжалта түй... һэн. 120 мянган тонно һолоомо хэршэжэ, 6.400 ...но искусственна һүн бэлдэгдээ. Малай тэжээлдэ 3 ... тонно хулһан, 3 мянган тонно модоной шэлбүүһэн ... бусад зүйлнүүд нэмэгдэжэ оруулагдаһан байха.

Һүүлэй жэлнүүдтэ һү һаалиин фермэнүүдэй һаалиша... хүдэлмэри хүнгэдхэхын тула ниилээд олон оньһон тү...ргэ тодхогдоо. Тусхай «Бурятсельхозмонтаж» ... байгуулагдажа, бүхы фермэнүүдэй оньһожо...лга эрхилдэг болоһониинь һайшаалтай. Һүүлэй хоёр ... хахадан хугасаада 36 мянган мал уһалха, 35 мян... малай шэбхэ арилгаха, 28 мянган малда тэжээл ху...алжа үгэхэ, 20 мянган үнеэ һааха оньһон машина ...огдожо, малшадай ажал ниилээд хүнгэлэгдөө. Улаан-... аймагай «Маяк», Сэлэнгын аймагай Карл Марксын ...жэтэ колхоз болон бусад ажахынуудта һаалишад ... оньһожоруулгын ашаар 35—50 үнеэ һаадаг болон...

...ахынуудта малай ехэ комплекснуудай баригдахада ... галай хүсые үргэнөөр хэрэглэхэ арга олгогдохо.

Тиигэбэшье, энэ шухала ажалда ниилээд дутагдалнууд ...дэдэг. Үнеэ һааха ажалай оройдоо 31 процентнь онь...руулагдаһан байна. Малай байра сэбэрлэхэ, тэжээл ...арилха хүдэлмэридэ оньһожоруулга нобшоор ...эрүүлэгдэнэ. Зарим фермэнүүдтэ техникын талаар ... дүршэлтэй мэргэжэлтэдэй үсөөн дээрэһээ энэ ...һон техникэнь зүбөөр хэрэглэгдэдэггүй, түргэн саг соо ...эршэдэг. Мүнөө республика дотор шэнээр баригдаһан ...али һэльбэн заһагдаһан 120 гаран фермэнүүдтэ энэ ...он түхеэрэлгэ тон найдамтайгаар тодхон хэрэглэхэ ... хүдэлмэри ябуулагдана. Энэ орёо оньһон техникые ... мүһэн ашаглаха дүй дүршэлтэй хүнүүд лэ ...та түйлахань дамжаггүй. Тиимэ һэн тула ...ахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түгэс... партиина, советскэ органууд малшадай дунда ...уламжын үргэн хүдэлмэри ябуулха, өөрынгөө ха...ан түсэб уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэнь туһалха ...тэй.

Энэ хэрэгтэ олон тоото соёлой, элүүр энхын эм...ургаануудай, худалдаа наймаанай, ажалшадай эрхл... хангагшад хубитаяа оруулха ёһотой.

...өлэйшье сагта фермэнүүдтэмнай сагаан эдеэн дэл... лэ!

...ЁДОНДОНОЙХИҺОО ...ХЭ ТЭЖЭЭЛ

...инай аймагай ажа...д мүнөө жэлдэ нии... малда хүсэд хүрэхэ ... тэжээл бэлэдхэхэ хэ...горитой анхарал хан...

...йн, Михайловкын, ... Санагын, Енгор... совхозууд үбһэ хуряал... аймаг соогоо һайн үрэ ...һана. Жэшээнь, Ха... совхозой ажалшад ... ёһоор 12,720 цент... бэлэдхэхэ байһан ... тэрэнээ 12 мян...иертэ хүргэбэ. Тии...12 центнер олон жэ...мал ногооной һай... 3060 центнер ... абтаа. Сенаж болон силос дараха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Мүн баһа эндэхи бусад ажахынуудшье арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө оролдоно.

Аймаг дотор бүхыдөө 5780 центнер сенаж дарагдаха һаа, тэрэнь мүнөө 5955 центнертэ хүргэгдөө.

Ходо хура бороотой байжа, зунай зулгы сагай богони байбашье, энэ жэлдэ аймагай ажахынууд нёдондонойхиһоо үлүү үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаа.

И. ПОЛОМОШНОВ.

Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд жэл бүхэндэ намарай паар ехээр хахалдаг заншалтай юм. Мүнөө жэлэй паар хахалалга дээрэ дүршэл ехэтэй трактористнарай нэгэн болохо Пётр Михайлович Паньков эрхимлэжэ байнхай. Тэрэ социалис мүрысөөндэ түрүүлэн, халаанайнгаа нормо 2 гектараар үлүүлэн дүүргэнэ. Мүнөө энэ нүхэрнай намарай паар хахалба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизатор П. М. Паньков.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЗВЕЗДНЫЙ ГОРОД: ЗАМБУУЛИНАЙ ШЭНЖЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Москва шадархи нэгэ аэродром дээрэ баатар хүбүүдээ угтахын тула космонавтнуудые бэлдэдэг түбэй хүтэлбэрилэгшэд, совет элитэ ехэ эрдэмтэд, замбуулинай техникын конструкторнууд, космонавтнуудай бүлэнэр суглараа. Оркестрнүүдэй марш наадахада, «Союз-22 гэжэ замбуулинай онгосын экипаж Москвагай газар дээрэ самолёдһоо бууба. Гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшын һүүлээр баатар хүбүүдтэ Борис Волынов, Виталий Жолобов сэсэг барюулна. Энэ хадаа замбуулинай шэнжэлгын үргэлжэлжэ байһанай тэмдэг болоно.

Замбуулинһаа Газарые буулгаха фотографическа аппаратура зохёолгодо хабаадаһан ГДР-эй бүлэг мэргэжэлтэд угтагшадай дунда байлсана. Замбуулиниие шэнжэлгэдэ социалис оронуудай хани харилсаанай түсэбэй ёһоор «Союз-22» ниидэжэ, түрүүшын туршалга хэгдэбэ гээшэ. Энэ талаар урдамнай шэнэ хүдэлмэри угтажа байна, замбуулиниие шэнжэлхэ талаар аха дүү оронуудай хани харилсаан тухай һаяхан Москвада правительствануудай хоорондохи хэлсээ баталһанай һүүлээр энэ хүдэлмэри саашадаа улам ехээр хүгжэхэ юм гэжэ совет космонавтнуудые бэлэдхэлгын хүтэлбэрилэгшэ авиациин генерал-лейтенант В. А. Шаталов хэлээ. Ойрын сагта энэ хэлсээнэй ёһоор бидэнэр нимэ ниидэлгэнүүдтэ хабаадахын тула аха дүү социалис гүрэнүүдэн эрхэтэдые бэлэдхэжэ эхилхэмнай. Космонавтнуудай түрүүшын интернациональна экипажые замбуулин дайдада хүдэлһэнэйнь һүүлээр ингэжэ аэродром дээрэ угтажа байхамнай холо бэшэ.

Космонавтнуудые угталгада зорюулагдаһан митинг Звездный городогой культурын байшанда тэрэ үдэртөө болоо.

Митинг дүүрээ. Тэрээндэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэг ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаба. Һүүлээрнь гүрэнэй комиссиин зүблөөн болоо. Мэргэжэлтэдэй сэгнэлтэ нэгэн айли: ниидэлгэ эрхим һайнаар үнгэрөө.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС-ай тусхай корр.

УРГАСЫН ДЭЭЖЫЕ ЭХЭ ОРОНДОО

Буряад ороной колхоз, совхозууд байгша ондо бүхыдөө 102 мянган тонно таряа, 32 мянган тонно хартаабха, 25 мянган тонно овощ гүрэндэ худалдаха түсэбтэй. Мүнөө ажахынууд 26.331 тонно таряа, 18 мянган тонно хартаабха, 4443 тонно овощ бэлэдхэлэй пунктда оруулаа.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ ТАРЯА, ХАРТААБХА, ОВОЩ ХУДАЛДАХА ТҮСЭБӨӨ ХЭР ДҮҮРГЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙНЬ

1976 оной сентябриин 27-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	таряа	хартаабха	овощ
Кабанскын	86	113	16
Хяагтын	62	75	10
Бэшүүрэй	58	40	10
Улаан-Үдын	26	46	26
Сэлэнгын	18	11	11
Мухар-Шэбэрэй	13	62	8
Түнхэнэй	12	43	13
Зэдын	9	96	6
Прибайкалиин	8	32	14
Загарайн	7	20	16
Хэжэнгын	2	44	5
Хориин	0,1	69	10
Баргажанай	—	89	5
Яруунын	—	25	6
Захааминай	—	19	12
Хурамхаанай	—	60	10
Республика дотор	25	56	18

ЯПОНОЙ ПРАВИТЕЛЬСТВАДА СССР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ЭЛЬГЭЭҺЭН МЭДҮҮЛГЭ

Советскэ правительство ойрын үдэрнүүдтэ Японой правительствада иимэ мэдүүлгэ хэһэн байна:

Сентябриин 6-да Хакодате гэжэ аэропортдо бууха баатай болоһон совет самолет ба летчик В. И. Беленко тушаа гаргаһан хуули бууса ябуулгануудтайнь дашарамдуулан, Японой правительствада Советскэ правительство дахинаа хандаба.

Советскэ правительство сентябриин 9-нэй мэдүүлгэ доторoo тэрэ самолет ба летчигые дары бусааха эрилтэ табяад, Японой правительство энэ асуудалда боломжотойгоор хандаха, манай хоёр ороной хоорондын хүршэ ёһоной харилсаанда харюусахаар шиидхэбэри гаргаха бээз гээд найдажа байһанаа элирхэйлээ һэн. Гэхэ зуура, хэрэг ушарнуудай саашанхи үргэлжэлэлһөө харахада, Японой правительство тиимэ ябуулга хээгүй. Тус правительство Советскэ Союзтай харилсаагаа зорюута муудхааха гэһэн ондоо зам шэлэһэн байна. Совет самолёдые мүнөөдэр хүрэтэр барижа байһыень, мүн совет летчик тушаа Японой зүгһөө тааруугүйгөөр хандаһысьнь ондоогоор тайлбарилхын аргагүй.

Японой засагаархид совет-япон консульско конвенциин тусхайта гуримуудые эбдэн, лётчигтой совет түлөөлэгшэдэй уулзаха арга боломжо олголгоһоо хэдэн үдэрэй туршада арсан хулжаһан байна. Һүүлэй һүүлдэ тиимэ уулзалга хэхые Японой засагаархидай зүбшөөрбэшье, тэрэнь хуурмаг ябуулга байшоо. В. И. Беленкые хүреэлжэ байһан полициинхид ба бусад япон чиновнигууд тэрээндэнь гол үүргэ дүүргээ. Иимэшье уулзалга юу харуулааб гэхэдэ, наркотигуудай гү, али бусад дэмырүүлдэг зүйлнүүдэй нүлөөгөөр тэрэ летчик алмайрһан байгаа. Иимэ ушар байдалда совет посольствын түлөөлэгшэ, үнэндөө, В. И. Беленкэтэй хөөрэлдэхэ арга боломжоһоо хаһагдаһан байна. В. И. Беленко гээшэ гэжэ япон чиновнигуудаар нэрлэгдэһэн хүнэй хэлэһэн ойлгогдосогүй хэдэхэн үгэнүүдшье В. И. Беленко США-да хоргодохо политическэ эрхэ олохо һанаатай байгаа гэһэн Японой засагай түлөөлэгшэдэй мэдүүлгэнүүдые лаблан баталаагүй. Тиигэбэшье тэрэ шанга харуул доро, Америкын тусхай албануудай хабаадалгатайгаар США абаашагдаһан байна.

Дурсагдагша самолет тушаа хэлэбэл, уласхоорондын эрхын талааршье, гүрэнүүдэй хоорондын хүршэ ёһоной харилсаанай бодото байдалай талааршье абажа харахада, Японой правительство совет самолет тушаа өөрынгөө үзэмжөөр ябуулга хэжэ шадаха гэһэншүү Японой тусхай тушаалта нюурнуудай баталамжанууд ямаршье үндэһэ баримтагүй. Япон тала энэ самолёдые хэдышье саг соо бариха эрхэтэй шэнгеэр тайлбарилха гэһэн һэдэлгэнүүдынь баһал үндэһэгүй хооһон болоно. Иимэ һэдэлгэнүүдэй гаргагдажа байһаниинь элитэ. Яахадааб гэхэдэ, гурбадахи оронуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар тус самолёдые задалха һанаашалга гаргажа байһанаа нюунагүй.

Энэ самолет совет самолет бшуу. Энэ хадаа гэнтын ушаралһаа шалтагаалан, Японой газар дээрэ буугаад, мүнөө үедэ тэндэ байһаниинь дээрэ дурсагдаһан ушар баримтые яашье хубилгажа шадахагүй.

Эдэ ушар баримтануудаа юун элирнэб гэхэдэ, совет самолет ба тэрэнэй летчик тушаа дура зоргоороо, хуули бусаар аашалһанай түлөө бүхы харюусалгые Японой правительство дааха. Японой правительствын зүгһөө Советскэ Союз тушаа гаргагдаһан иимэ харша ябуулганууд мүнөөнэн ба ерээдүйн совет-япон харилсаанда хойшолонгүйгөөр үлэхэ арганьгүй. Тус самолёдые Советскэ Союзда дары бусааха эрид шууд эрилтэ Советскэ Союз табина.

Советскэ Союз тушаа Японой баримталдаг политикын хараа бодолые тодорхойлогшодой зүгһөө урда тээньшье СССР-эй ба Японой хоёр талын ашаг туһые бодото дээрэнь, таарамжатайгаар хараада абахын орондо, дайсан харшаар хандадаг ушарнуудай үзэгдэдэг байһан тухай Японой правительствада түгэсхэлдөө һануулбал үлүү болохогүй. Тиимэ харша ябуулга Япондо хэзээшье туһа хүргэдэггүй, харин хохидол ушаруулдаг байһан. Советскэ Союз тушаа Японой баримталдаг политикада иимэшүү юумэн мүнөө бүрилдэжэ байнхай гэжэ этигэхые хүсэхэгүй байгдана. Советскэ Союз Японтой харилсаагаа хүршэнэрэй гуримаар бэелүүлхээр бэлэн байһан тухайдаа нэгэнтэ бэшэ тусхайлан дурдаһан байха.

МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАДТА АЛДАР СОЛО!

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

1975—1976 онуудай үбэлжэлгын үедэ hү ехээр hааха, гүрэндэ худалдаха талаар республикын hаалиин фермэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэлтэ болгон, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол абаа.

Нёдондо жэлэй IV кварталда, мүн байгша оной түрүүшын хахадта, тугал абажа түлжүүлхэ, hү ехээр hаажа, гүрэндэ худалдаха, сагаан эдеэнэй шанарынь hайжаруулха талаар үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаhанайнь түлөө ажалай түрүүшүүлдэ, коллективүүдтэ мүнгэн шангуудые барюулха тухай КПСС-эй райкомуудай, аймагуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдэй, Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын дурадхалнуудые баталха гэжэ тус тогтоол соо заагдана. Тиигээд эдэ коллективүүдые шагнаха гэжэ тогтоогоо.

РЕСПУБЛИКЫН АЖАХЫНУУДАЙ hҮ hААЛИИН ФЕРМЭНҮҮДЭЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДЫЕ, ТҮРҮҮ hААЛИШАД, МАЛШАДЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

1000 ТҮХЭРИГӨӨР:

Мухар-Шэбэрэй аймаг

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Никольско hү hаалиин фермэ (даагшань Г. З. Сибогатулин).

«Забайкалец» совхозой Хүгөөтын hү hаалиин фермэ (даагшань Ф. Ф. Калашников).

Кабанскын аймаг

«Шергинский» совхозой Фофановска hү hаалиин фермэ (даагшань А. П. Изюрьев).

Зэдын аймаг

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай hү hаалиин фермэ (даагшань А. Г. Югова).

Түнхэнэй аймаг

«Восточные Саяны» колхозой Тальска hү hаалиин фермэ (даагшань Г. Н. Демина).

Бэшүүрэй аймаг

Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой Заганай адагай hү hаалиин фермэ (даагшань Н. П. Паньков).

Калининай нэрэмжэтэ колхозой Алташын hү hаалиин фермэ (даагшань У. Г. Афанасьева).

Улаан-Үдын аймаг

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын гурбадахи hү hаалиин фермэ (даагшань Л-Д. С. Санжицыбикова).

Сэлэнгын аймаг

Сэлэнгын совхозой Ехэ Сагаанай hү hаалиин фермэ (даагшань Д. Д. Данзанова).

Хяагтын аймаг

«Заря» колхозой Үнгэрхын hү hаалиин фермэ (даагшань Г. Г. Жарникова).

800 ТҮХЭРИГӨӨР:

Кабанскын аймаг

Кабанскын совхозой Колесовско hү hаалиин фермэ (даагшань А. Я. Корытов).

Түнхэнэй аймаг

«Сибиряк» колхозой Заринай hү hаалиин фермэ (даагшань А. А. Усольцева).

Зэдын аймаг

«Мир» колхозой Харабусанай hү hаалиин фермэ (даагшань Д. Г. Убугунова).

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Доодо-Үшөөтын hү hаалиин фермэ (даагшань П. Д. Сайнзуева).

Улаан-Үдын аймаг

«Маяк» колхозой Десятниковай hү hаалиин фермэ (даагшань В. Н. Михалев).

«Авангард» колхозой Барыкинай hү hаалиин фермэ (даагшань И. В. Густов).

«Пригородный» совхозой Сотниковой hү hаалиин фермэ (даагшань М. К. Шелопунина).

Яруунын аймаг

«Комсомольский» совхозой Эрьеын hү hаалиин фермэ (даагшань Б. Б. Дабаев).

Бэшүүрэй аймаг

Бэшүүрэй совхозой Шэбэртын hү hаалиин фермэ (даагшань А. Г. Сахарова).

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Хуруудай hү hаалиин фермэ (даагшань Е. Г. Куприянов).

«Рассвет» колхозой гурбадахи hү hаалиин фермэ (даагшань Л. Н. Слепчёв).

Хойто-Байгалай аймаг

«Северный» совхозой hү hаалиин фермэ (даагшань Ш. С. Сагдиев).

Хяагтын аймаг

Хяагтын совхозой Хираанай hү hаалиин фермэ (даагшань Н. Н. Антонов).

600 ТҮХЭРИГӨӨР:

Мухар-Шэбэрэй аймаг

Суулгын совхозой Гашейн hү hаалиин фермэ (даагшань В. Н. Антонов).

«Знамя Ленина» колхозой Дээдэ-Һүтэйн hү hаалиин фермэ (даагшань М. Е. Сучков).

Яруунын аймаг

«Коммунизм» колхозой Хүhан Хушуунай hү hаалиин фермэ (даагшань Б. Д. Шарапов).

Хэжэнгын аймаг

Чисаанын совхозой Булагай hү hаалиин фермэ (даагшань Ш. Ж. Доржиев).

«50 лет Октября» совхозой Ородой адагай hү hаалиин фермэ (даагшань З. З. Дашидоржин).

Зэдын аймаг

Борьёогой совхозой Нюгын hү hаалиин фермэ (даагшань П. И. Линейцева).

Прибайкалиин аймаг

«Зырянский» совхозой Нестеровэй hү hаалиин фермэ (даагшань В. В. Липина).

***

Һү hаалиие дээшэлүүлхэ, шанарынь hайжаруулха, тугалнуудые олоор абажа түлжүүлхэ талаар эрхим үрэ дүй туйлаhанайнь түлөө мал ажалай эдэ түрүүшүүлые 80—80 түхэригэй сэнтэй үнэтэ бэлэгүүдээр шагнаха:

Баргажанай аймаг

Базарова Елизавета Гармаевна — Уланай колхозой hаалишан.

Балаганова Евдокия Шагжиевна — Уланай колхозой hаалишан.

Елшина Анна Михайловна — Баргажанай совхозой hаалишан.

Колмакова Александра Парфентьевна — Баргажанай совхозой hаалишан.

Максимова Евдокия Сергеевна — Баргажанай совхозой hаалишан.

Осмачко Лукерья Дмитриевна — Бодоной совхозой hаалишан.

Баунтын аймаг

Непомнящих Мария Фёдоровна — Джилиндын совхозой hаалишан.

Бэшүүрэй аймаг.

Иванова Таисия Филимоновна — «Дружба» колхозой hаалишан.

Преловская Надежда Анисимовна — Калининай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Зэдын аймаг

Жигжитова Галина Цыбикжаповна — «Коммунизм» колхозой hаалишан.

Нагаева Любовь Факеевна — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Цыбикова Ханда-Сурун Дамдиновна — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Чагдурова Зинаида Аюровна — Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Шаранова Радна Дашиевна — XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Яруунын аймаг

Бадмаева Дулмажап Манзытовна — «Коммунизм» колхозой hаалишан.

Доржиева Дэжид-Ханда Очировна — Нарhатын совхозой hаалишан.

Тухватулина Аврия Мигматьяновна — «Юбилейный» совхозой hаалишан.

Загарайн аймаг

Вставская Федосья Куприяновна — XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Жалсараева Цырен-Ханда Ринчиновна — «Дружба» совхозой hаалишан.

Соболева Екатерина Екапсимовна — Онохойн совхозой hаалишан.

Шульгина Анна Прокопьевна — «Гигант» колхозой hаалишан.

Шульгина Клара Георгиевна — Хүрбын ОПХ-гай hаалишан.

Захааминай аймаг

Бабуева Дымбрыл Бабуевна — Хамниин совхозой hаалишан.

Будаева Ринчин-Ханда Дымбрыловна — Санагын совхозой hаалишан.

Кабанскын аймаг

Богданова Любовь Петровна — Кабанскын совхозой hаалишан.

Дубинина Валентина Кирилловна — Ойморой совхозой hаалишан.

Шигаева Устинья Ивановна — Кабанскын совхозой hаалишан.

Хяагтын аймаг

Бухольцева Екатерина Павловна — «Заря» колхозой hаалишан.

Игумнова Валентина Иннокентьевна — «Заря» колхозой hаалишан.

Кондратьева Анисья Артемьевна — «Заря» колхозой hаалишан.

Посохова Марфа Александровна — «Заря» колхозой hаалишан.

Хэжэнгын аймаг

Буянтуева Хандама Цыдыповна — Чисаанын совхозой hаалишан.

Хурамхаанай аймаг

Бадмаева Евдокия Ринчиновна — Дэрээнэй совхозой hаалишан.

Гамбулова Маина Раднаевна — Хурамхаанай совхозой hаалишан.

Самбаева Дарисо Гармаевна — Хурамхаанай совхозой hаалишан.

Мухар-Шэбэрэй аймаг

Белозёрова Галина Павловна — «Забайкалец» совхозой hаалишан.

Богомазова Татьяна Фадеевна — «Забайкалец» совхозой hаалишан.

Калашникова Варвара Ильинична — «Забайкалец» совхозой hаалишан.

Кузнецова Александра Фёдоровна — «Забайкалец» совхозой hаалишан.

Петрова Васса Егоровна — «Забайкалец» совхозой hаалишан.

Чирикова Ирина Алексеевна — «Забайкалец» совхозой hаалишан.

Ефимова Надежда Алексеевна — «Коммунизм» колхозой hаалишан.

Кожевникова Мария Михайловна — «Коммунизм» колхозой hаалишан.

Толокнова Лукерья Герасимовна — «Коммунизм» колхозой hаалишан.

Ахын аймаг

Галсанова Дулма Максаровна — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Гармаева Дари Данзановна — «Улаан-Аха» колхозой hаалишан.

Ендонова Должид Сыреновна — «Коммунизм» колхозой hаалишан.

Прибайкалиин аймаг

Ильминская Галина Фёдоровна — «Прибайкалец» колхозой hаалишан.

Молокова Вера Фёдоровна — Прибайкалиин совхозой hаалишан.

Токмакова Надежда Максимовна — Прибайкалиин совхозой hаалишан.

Руднева Зинаида Ивановна — «Зырянский» совхозой hаалишан.

Хойто-Байгалай аймаг

Алексеева Любовь Степановна — «Северный» совхозой hаалишан.

Комарницина Прасковья Павловна — «Северный» совхозой hаалишан.

Непомнящих Наталья Николаевна — «Северный» совхозой hаалишан.

Семушева Екатерина Ивановна — «Северный» совхозой hаалишан.

Семушева Зинаида Владимировна — «Северный» совхозой hаалишан.

Сэлэнгын аймаг

Тадвашкина Надежда Лазаревна — Сэлэнгын совхозой hаалишан.

Түнхэнэй аймаг

Амбаева Галина Демидовна — «Сибиряк» колхозой hаалишан.

Ащенкова Феодосия Лукинична — «Сибиряк» колхозой hаалишан.

Безрукова Раиса Георгиевна — «Сибиряк» колхозой hаалишан.

Бильдакова Лидия Михайловна — «Маяк» колхозой hаалишан.

Игнашкеева Бадма Дашеевна — «Маяк» колхозой hаалишан.

Истомина Прасковья Алексеевна — «Маяк» колхозой hаалишан.

Санжихаева Радна Дашеевна — «Маяк» колхозой hаалишан.

Гернпов Шагдыр Домарович — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Зарбуева Иринчин Дугаровна — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Мантурова Сэсэг Ринчиновна — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Закамельская Людмила Ивановна — «Восточные Саяны» колхозой hаалишан.

Улаан-Үдын аймаг

Вторушина Вера Владимировна — «Байгал» учхозой hаалишан.

Ванчикова Цырен-Надмит Очировна — Ивалгын ОПХ-гай hаалишан.

Гомбоева Бимба Ринчиновна — Ивалгын ОПХ-гай hаалишан.

Ленхобоева Бадан Бальжинимаевна — Ивалгын ОПХ-гай hаалишан.

Санжиева Евдокия Лодоевна — Ивалгын ОПХ-гай hаалишан.

Ендонов Бургет Жигмитович ОПХ-гай мал адуулагша.

Очиров Даша-Гарма Балдандоржиевич — Ивалгын ОПХ-гай мал адуулагша.

Попов Александр Павлович — «Авангард» колхозой мал адуулагша.

Емельянова Екатерина Васильевна — «Авангард» колхозой hаалишан.

Гордеева Полина Кондратьевна — «Маяк» колхозой hаалишан.

Павлова Ефросинья Ивановна — «Маяк» колхозой hаалишан.

Никонова Таисия Петровна — «Пригородный» совхозой hаалишан.

Сметанина Любовь Алексеевна — «Пригородный» совхозой hаалишан.

Хоринн аймаг

Авдеева Клавдия Ивановна — Хүлэй совхозой hаалишан.

Краснопеева Александра Степановна — Хүлэй совхозой hаалишан.

Цыжипова Дижид Доржиевна — Хоринн совхозой hаалишан.

Яковлева Валентина Ивановна — Дээдэ-Тайлсын совхозой hаалишан.

М. Ж. БАТОМУНКУЕВА.
Яруунын аймагай Яруунын совхозой hаалишан, СССР-эй Верховно Соведэй депутат.

Л. Ф. НАГАЕВА.
Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭБЭ

Дээдэ-Тайлсын совхозой hаалиин фермэнүүд гүрэндэ hү худалдаха юhэ hарынгаа түсэб сентябриин 20 болотор дүүргэхэ уялга абаhан юм. Тиимэhээ эндэхи малшад оролдосотой hайнаар ажаллажа, абаhан даабариия уридшалан сентябриин 17-до дүүргэбэ. Мүнөө тоhоной заводто 5.760 центнер hайн шанартай hүн тушаагдаад байна. Эндэ Дээдэ-Тайлсын hаалиин фермын хүдэлмэришэдэй горитой хубита бии.

Һаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ В. И. Яковлева, М. Хайрутдинова, Л. Н. Донская, Н. О. Матыгулин гэгшэд түрүү зэргэдэ ябана. Ажалай түрүү hаалишадай нэгэн В. И. Яковлева түсэбтэ ёhоор дахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ харууhалжа байhан үнеэдhээ 728 центнер hү hааха даабаритай юм. Мүнөө үедэ 630 центнер hааhаад, жэлэйнгээ түсэбөө дүүргэхэеэ байна.

— Совхозоймнай hаалишад жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргэхээр гүйсэд шиидхэй, — гээд совхозой партком комой секретарь А. Андреев хөөрэнэ.

Б. ЛАЙДАПОВ.
Хоринн аймаг.

САГААН ЭДЕЭНЭЙ КОМБИНАТ СОО

РЕПОРТАЖ

Һү тараг, тоһо зөөхэй магазинhaa худалдажа абахадаа, энэмнай ямар фермын, хэн hаалишанай гараар hаагдаад, хаана буйлуулагдажа, хэды олон хүнэй гар дамжажа ерэнэ гээшэб гэжэ олонхи хүнүүд бодожо үзэдэг ёhотой.

Һаяхан бидэ Улаан-Үдын hүнэй комбинадай олон тоото цехүүд соогуур ябажа хараабди, хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдтэйнь хөөрэлдөөбди.

Ехэ цистернынгээ хажуу хабhандаа «Молоко» гэhэн томо үзэгүүдээр бэшэhэн гаршагтай автомашинанууд hүбарилдан ерээд лэ комбинадай хашаагай үүдэ руу ороно. Тэндэhээ бэлэн болоhон продукци ашаhан бүтүү кузовтай машинануудшье залгаа гараад лэ ошонод.

—Үдэр бүри 35—36 автомашина 4—5 аймагуудhaa hү таhалгаряагүй зөөнэ. Тингэжэ манай комбинат сүүдхэ соо хамта 100 гаран тонно сагаан эдеэ буйлуулжа, 45 тонно сэбэр hү шэл амнарганууд, саарhан пакедүүд соо, ехэ бидонуудташье хэжэ, городой магазинуудта эльгээнэ. Мүн комбинаднай сүүдхын 4 тонно кефир, тараг, простокваша, ряженка, снежинка гэхэ мэтэ диетическэ сагаан эдеэ, 9,5—10 тонно сүсэгы, зөөхэй, хэдэн тонно творог, амтатай мороженно, сайтай эдихэ сыр гэхэ мэтые буйлуулжа гаргадаг юм, — гэжэ тус комбинадай директор В. И. Кулаков хөөрэнэ.

Цехүүд соогуурнь ябажа харахада, хуу ариг сэбэр, яларма hаруул. Булта дүн сагаан халаадуудые үмдэhэн залуу басагад, эхэнэрнүүд лэ хүдэлжэ байна. Комбинат табан гол цехтэй. Сэбэр hү шанаржуулаад амhартаалдаг цех соонь час бүхэндэ 6 мянган бутылка соо hү зөөлхэ оньhон түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Тиихэдэ зөөхэй, творог буйлуулдаг, сыр гаргадаг, мороженно хүргэдэг цехүүд соохи ехэнхи ажал хуу оньhон машинын хүсөөр хэгдэнэ.

— Түрүүн эндэ hүнэй заводой баригдажа эхилхэhээ абаад, хори hайса гаран жэлдэ хүдэлнэб. Энэ үе соо ажалнай тад ондо болоо ааб даа. Гансахан hүүлэй табазургаан жэл соо элдэб хүсэ ехэтэй машина, оньhон түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо, ажалай бүтээсэ, үйлэдбэрилдэг продукцинмнай хэмжээн 32 процентээр ехэ болоо. — гэжэ эндэхи эгээл үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн, бригадир Надежда Ивановна Степанова хэлэнэ.

Нёдондо эндэ машиндагдаhан hү дахин шанаржуулжа, элдэб витамин, биомицин гэхэ мэтэ шэмэтэ бодосуудые холёод, сэбэр hүнhөө дутуугүй болгодог шэнэ цех нээгдээ hэн. Тус цехынь мүнөө сүүдхэдээ 14 центнер тиимэ шанаржуулагдаhан хэмэл hү буйлуулжа, колхоз, совхозуудта эльгээнэ. Улаан-Үдын, Кабанскын аймагуудай зарим ажахынууд тэрэнние тугалнуудта уулгаад, энээнэй ашаар олохон центнер hү алмажа, бухы hааhан hүнэйнгөө 90 гаран процентые гүрэндэ худалдадаг болонхой.

— Колхоз, совхозуудhaa хэр hайн шанартай hүн ороноб? — гэжэ асуухада, комбинадай лабораторие даагша Р. И. Адикаева зузаан дансаяа дэлгээбэ.

— Тиимэ hайн гэжэрхихэ аргагүйл даа, — гээд тэрэ олон тоонуудые дурдана. — Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай Оронгын совхозые абаад үзэе. Байгша оной 9 hара соо энэ ажахын бухыдөө тушааhан 6,6 мянган центнер hүнэй ажар 28,6 процентнь ямаршье сортын эрилтэдэ таарахагүй, ёhoop шүүгдээгүй муу шанартай байгаа. 114 центнер hүниинь гашаланхай байгаад, hөөргэнь бусаагдаа. Тэрэшэлэн энэл аймагай «Маяк», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд, «Пригородный» совхоз ёhoop шүүгдээгүй, муу шанартай, гашалангир ехэтэй hү асарна. Энээнhээ боложо, эдэ ажахынууд олохон мянган түхэригэй ашаг олзоёо алдана. Харин эдэнэртэй тон адли эрхэ байдалда байгаад, имагтал hүнэй шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал ехээр табидаг болоhоной ашаар «Восход», «8-ое Марта» колхозуудай бүхыдөө худалдаhан hүнэй 35—42 процентнь нэгэдэхи сортын, hайн шанартай гэжэ сэгнэгдэнэ.

Һүүлэй үедэ комбинадай

түлөөлэгшэд ажахынуудай гүүртэ, фермэнүүдтэ ходо ошожо, hүнэй шанар яажа дээшэлүүлхэ тухай hаалишад, малшадтай хөөрэлдөө эмхидхэнэ, ариг сэбэрые, зоотехниин заабарие сахиха талаар али болохо туhаламжа хүргэнэ.

Хоёрдохи шухала асуудал гэхэдэ, намартаа хожомшотээ, хабартаа, зунай эхеэр колхоз, совхозуудhaa hүнэй оросо зарим тэды бага боложо, комбинадай хүдэлмэридэ бэрхэшээл ушаруулна. Калининай нэрэмжэтэ совхоз сентябриин эхеэр үдэр бүри 3,6 тонно hү тушаадаг hаа, мүнөө hарын hүүл багта тэрэнь 3,1 тонно хүрэтэр доошолуулаа. «Пригородный» совхоз, «Дружба» колхоз эдэ үдэрнүүдтэ hү hаалгаяа ехээр доошолуулаа. Тингэжэ Улаан-Үдын аймаг hарын эхеэр тус комбинадта бухыдөө сүүдхын 39 тонно хүрэтэр hү тушаадаг аад, мүнөө одоо 31,7 тонно hү оруулна.

— Ажахынуудай хаба саг соогоо бүхы үнеэдээ уяанда байлгажа, үбhэ тэжээлэнь рационоор эдюулдэг hааhь, иимэ юумэн болохогүй hэн. Харин мүнөө зарим колхоз, совхозуудай hү hаалияа доошолуулhанhaань боложо, городой хүн зониие сагаан эдеэгээр гүйсэд хангахын тула холын аймагуудай ажахынуудhaa hү зөөхэ баатай болонобди, — гэжэ комбинадай түсэблэлгын таhагай начальник М. Е. Яцко хэлэнэ.

Иигээд ерэхэдээ, хүн зоной эдеэ хоолой шухала зүйл сагаан эдеэ элбэг дэлбэг болгохо, шанарыень hайжаруулха гээшэ hаалишад, малшадhaa эхилээд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй, мүн hүнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэйшье үдэр бүри халуун анхаралаа хандуулха хэрэг болоно.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Тус комбинадай hүнэй шанар шалгадаг лабораториин хүдэлмэрилэгшэд: (зүүн гарhaa) Н. С. Симакова, Е. С. Суходеева, ахамад технолог В. Д. Голубева. 2. Лаборант басаган Фатима Ермолина. 3. Һү тушааха абадаг цех соо. 4. Буйлуулагдаhан hү бутылка соо зөөлдэг оньhон түхеэрэлгын дэргэдэ Н. Г. Гаврилова, Т. В. Орлова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Политическэ, экономическэ...

АЖАЛАЙ ЭДЭБ...

Партийна, комсомолой, экономическа hуралсалай шэнэ жэл эхилхэеэ байна. Тиин үйлэдбэриин хэрэгүүдтэ ниимэ hуралсалай ямар нүлөө үзүүлдэг, энэ жэлдэ хэр тэрээдэ бэлдээд байhан тухай тэмдэглэжэ үгэхые манай корреспондент Улаан-Удын бутээлгын заводой парткабинедые даагша В. А. КОВАДА хандаба.

— Үйлэдбэрины ажал хэрэгүүдтэ партийна, комсомолой, экономическа hуралсалай ямараар нүлөөлдэг байhан тухайень харуулхын тула үнгэрhэн hуралсалай жэлэй зарим дүнгүүдые согсолхо хэрэгтэй гэжэ hананаб, — гээд Валентина Алексеевна хөөрэнэ. — Экономическа эхин шатын hургуулинууд, марксизм-ленинизмын үндэhэн шудалдаг hургуулинууд, теоретическэ семинарнууд, комсомолой кружогууд ба коммунис ажалай hургуулинууд манай заводто хүдэлөө hэн.

Үнгэрэгшэ hуралсалай жэлэй онсо шэнжэнь гэхэдэ, КПСС-эй XXV съездэдэ бэлдэхэл, мүн хүдэлмэрилжэ байhан үедэ тэрэ үнгэрhэн байгаа. Партиин ЦК-гай тоосоото элидхэлые бүхы hургуулинуудай, семинарнуудай hургалдаг hонирхон шудалжа эхилhэн байха юм. Пропагандистнууд Н. А. Кошелев, А. А. Цыгалнинская, Э. П. Зубцов, М. Б. Мункуев, М. З. Беркович, Н. Г. Шейкет, М. Ф. Платонов, М. М. Малюк, Л. Н. Садовников, М. М. Тумурхонов, Т. Н. Лобанова болон бусадай хэшээлнүүд суртал hуралгалай теоретическэ үндэр хэмжээндэ үнгэрдэг байгаа. Эдэнэр хэшээл бүхэндэ материалаа hайнаар бэлдэдэг, шудалдаг hаа шэнэ юумэ оруулдаг, ойлгосотой, hонирхолтойгоор лекцинүүдые уншадаг, хөөрэлдөөнүүдые хэдэг байгаа.

Һуралсагшадай олонхид эдэ шухала документнүүдые шудалхадаа зурхэ сэдьхэлhээ, тон харюусалгатайгаар хандадаг, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлдэг байhанш түгэсхэлэй хэшээлнүүд харуулаа. Заводой хүдэлмэришэд, жэшээнь, хабсаргалгын цехhээ Л. Бизьяева, механическа цехhээ В. Филянин, мүн ондоо цехүүдhээ, участгуудhaa Н. Зайцева, А. Ша-

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

...ХЭР А. К. ЧЕБУНИНИИЕ АЖАЛАЙ ТАЛААР ...ЯДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ...ПРАВЛЕНИИН НАЧАЛЬНИГААР ТОМИЛХО ТУХАЙ

...хэр Чебунин Анатолий Кондратьевичые Ажалай ...ы Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй уп...ениин начальнигаар томилхо гэжэ Буряадай АССР-... Верховно Соведэй Президиум тогтообо.

...ряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ В. СЕМЕНОВ.

...ряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
... оной сентябриин 28.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

...АЖАЛАЙ ХҮСЭНҮҮДЫЕ ХЭРЭГЛЭХЭ ТАЛААР ...ЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ...ПРАВЛЕНИИЕ АЖАЛАЙ ТАЛААР БУРЯАДАЙ ...ССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ УПРАВЛЕНИ БОЛГОН ХУБИЛГАХА ТУХАЙ

«Ажалай хүсэнүүдые хэрэглэхэ талаар автономито ...ликануудай Министрнүүдэй Соведэй управленинүү...ажалай талаар автономито республикануудай Ми...нүүдэй Соведэй управлени болгон хубилгаха тухай» ...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1976 оной ...ябриин 20-ной Указтай зохилдуулан, ажалай хүсэ... хэрэглэхэ талаар Буряадай АССР-эй Министрнүү... Соведэй Управлениие Ажалай талаар Буряадай ...эй Министрнүүдэй Соведэй Управлени болгон ...хубилгаха гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ...диум тогтообо.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Удэ хото, Соведүүдэй байшан.
... оной сентябриин 28.

...омаевка тосхоной хэлхээ холбооной таһагай (За... коллектив арбадахи табан жэлэй түрүүшын хахад ...социалис мүрысөөндэ онсо шалгаржа, аймагай ...гын Улаан тугта хүртэһэн байна. Тус таһагые ... үнинэй дүй дүршэлтэй болоһон почтын хүдэлмэ... Александра Жанаевна Цыреторова болоно.
...РАГ ДЭЭРЭ: хэлхээ холбооной таһагые даагша ...ндра Цыреторова. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...салай жэлэй урда тээ

...ЭШЭЛҮҮЛНЭ

...ын хэрэгсэлнүүд ...нүүд, плака... хэрэглэгдэһэн диа... харуулагда... байна. 1976 ондо ... угтамжын түсэ... социалис уялганууд ...уралсагшадай эконо... талаараа бэлэдхэл... ...ной үрэ дүн боло... олонхид уялга тү... амжалтатайгаар ... Үйлэдбэриин арга ...дые элирүүлхэ, ... эмхидхэл һайжа... талаар ехэ юумэ

...ческэ һургуулида ... хүнүүд бултадаа үй... түрүүшүүл бай... ...заводойнгоо ниитын ...лда эдэбхитэйгээр ...дэг. Политическэ ...уулида һайнаар һу... ...орь Ленинэй орден... Шумилов, маркиров... ...Шарова болон буса... талаар дурдажа бо...

...эй XXV съездын ...ринүүдтэй зохил... партийна һуралса... ...ууд тухай» тог... ...СС-эй ЦК баталан ... Энээн соо марксист... ...ескэ һуралсалда гүн... ...жэлэл хэгдээ, пар... ...алсалые саашадань ...лха зорилгонууд то...доо.

...шэ һуралсалай жэ...үүдые партийна, ... организацинууд ... шэнэ жэлдэ марк...ческэ теори шу... шанарые улам ...лха тодорхой за...араалһан байна.

... парткабинет һай...руу зохидоор түхеэ... элдэб диаграмма...нүүд бии. Тусхай ... литература элбэг. ...журналнууд ябталан ...ай.

...–1977 онуудай һу... жэлһээ эхилэн, хо... туршада заводой ...шэд, алба хааг... ...инженерно-техническэ ...шэд иимэ темэ... политическэ эхин ...үүдта — КПСС-эй ... гол шухала асуу... марксизм-ленинизм... ...иэ шудалдаг һур... ба комсомолой ... — «КПСС-эй ... — марксизм-лени... бодото бэелэл мүн»: теоретическэ семинарнуудта — партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, КПСС-эй теориин ба политикын шухала асуудалнууд шудалагдаха юм.

— Мүнөө манай прибор бүтээлгын заводой бүхы цехүүдтэ, таһагуудта политическэ, экономическа һуралсалай программа, методическа заабаринууд ба харуулан ойлгуулгын бусад туһалбаринууд бэлэн болонхой. Урдань хүдэлһэн, дүй дүршэлтэй хүнүүдые, мүн дээдэ эрдэмтэй залуу эдэбхитэдые, заводой хүтэлбэрилэгшэдые һургуулинуудта, кружогуудта, семинарнуудта хүдэлхэ пропагандистнуудаар табяабди. Партийна, экономическа һуралсалда 105 пропагандист хүдэлмэрилхэ байна. Эдэнэй 79-ниинь — коммунистнууд, 81-ниинь — дээдэ ба дүүрэн бэшэ һургуулитай. Үдэшын университедэй филиал заводтомнай 1970 онһоо хүдэлдэг. Дүрбэн набор хээбди. Эндэ гол түлэб үйлэдбэриин ба ажахын хүтэлбэрилэгшэд бэлдэгдэдэг юм. Эдэнэр хэдэн шатаар семинарнуудта һураһан байна. Ажалайнь амжалта пропагандистын теоретическэ ба методическа бэлэдхэлһээ, үзэл суртал ехэтэй, мүн хүнүүдтэй ажаллажа шададаг дүршэлһөөнь дулдыдадаг гээшэ. Эдэнэр хэшээлнүүдээ элдэб янзын болгохо, семинарай хэшээлнүүдые, конференцинүүдые үнгэргэхэ, рефераадууд болон элидхэлнүүдые бэлдэхэ ёһотой. Һуралсагшадта мүн лэ ехэ эрилтэнүүдые табиха хэрэгтэй. Теэд бүхы юумэн һайнаар бэлдэгдэнхэй гэхын аргагүй. Зарим цехүүдтэ, техническэ таһагуудта һуралсалай шэнэ жэлэй эхиндэ үшөөл горитой дутуу дунданууд бии. Эдэниие дары усадхан зайсуулха шухала, — гэжэ В. А. Крюкова түгэсхэлдөө хэлээ һэн.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ урдаа табиһан зорилгонуудаа прибор бүтээлгын заводой пропагандистнууд, политическэ, экономическа һургуулинуудта һуралсагшад амжалтатайгаар дүүргэхэ байха гэжэ найдагдана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XXXI СЕССИ ДЭЭРЭ А. А. ГРОМЫКЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 28. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXI сессиин пленарна заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко мүнөөдэр үгэ хэлэбэ.

Генеральна Ассамблей мэтэ иимэ хуралдаанай жэл бүри зарлагдадаг сессинүүд хадаа хамтын хүсэлэл оролдолгоор уласхоорондын харилсаа холбооe шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ арга боломжо олгоно гэжэ А. А. Громыко тэмдэглээ.

Бидэнэр ООН-ние тоохогүй хараа бодол баримталнагүйбди. Тигэбэшье, дэлхэйн политикын үмэнэ мүнөөдэр табигдажа байгаа шиидхэгдээгүй асуудалнуудтай тэрэнэй дүүргэхэ үүргые зэргэсүүлэн табибал, адагай захын. хоёр асуудал тобойсо гарана.

Нэгэдэхинь — дэлхэйн ямар нэгэн районд тугшуурилтэ байдалай ехэ болоходо, хүн зоной шуһанай адхархада ООН-ой арга боломжонууд али бүхы ушарта дүүрэн хэмжээгээр хэрэглэгдэнэ гээшэ гү?

Үгы. Тэрэ хадаа хэзээ бүхэндэ өөрынгөө үүргые эрхим һайнаар дүүргэнэгүй. Тиимэ байдал Индохитадта үзэгдөө һэн. Тиимэ байдал Дүтын Зүүн зүгтэ үзэгдэһээр. Тиимэ байдал Кипртэ боложо байһаар. Тиимэ байдал Африкын урда зүгтэ үзэгдэнэ.

Хоёрдохи асуудалынь гэхэдэ — мүнөө хүн түрэлтэнэй үмэнэ табигдажа байгаа эгээл гол шухала асуудалые, — дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые усадхаха ябадал шиидхэлгэдэ ООН ёһотоор оролсоо гээшэ гү? Энэшье асуудалда лаблан харюусахын аргагүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Буу зэбсэг үйлэдбэрилгын туйлай ехэ оньһон ондоогоор хэлэбэл — дайн дажарые материальна талаарнь бэлдэлгын туйлай ехэ оньһониинь улам саашадаа хүдэлһөөр юм гэжэ А. А. Громыко хэлээ. Тухэлжүүлэн хэлэбэл, бүмбэрсэг дэлхэйе гэхэ гү, али тэрэнэй нилээд ехэ хубиие поточно лининүүд бүһэлдэг байна. Эдэ лининүүд дээрэһээ буу зэбсэгэй бүри аюултай зүйлнүүд таһалгарнагүйгөөр гаража байдаг юм. Газар дээгүүрхишье, агаарайшье, уһан доогуурхишье, бусадшье зүйлэй буу зэбсэг гаргагдаһаар.

Хүн түрэлтэнэй ами наһанда, соёл болбосоролой туйлалтануудта аюултэ муухайгаар хандажа, хүн түрэлтэнэй ерээдүйе радиоактивна үнэһэн тоборог дээрэ байгуулаа һаа, дээрэ һэн гэһэн хараа бодол номнодог, тиигээд тэрэнээ «теоретическэ» түхэл шэнжэтэй болгоһоншуу бодомжонууд тухай юу хэлэлтэйб даа.

Буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад, түргөөр бүтээхэ ябадалда эсэс табиха гээшэ хүнэй арга боломжодо диилдэшэгүй хэрэг мүн гэһэн өөдэгүй тулюур тобшололые Советскэ Союз эрид буруушаадаг юм. Манай орон аяар жараад жэлэй туршада соо өөрынгөө политикые ябуулхадаа, ондоо үзэл сурталые — эб найрамдалай, арадуудай хоорондын хани барисаанай үзэл сурталые хүтэлбэри болгодог. Совет гүрэниие байгуулагша В. И. Ленин иигэжэ хэлээ һэн: «Дайн дажарые усадхаха, арадуудай хоорондо амгалан байдал тогтоохо, дээрмэдэлгэ болон хүсэрхэлгые болюулха гээшэ эгээл манай уг зорилго мүн...».

Уласхоорондын оршондо Советскэ Союз өөрынгөө союзнигууд болон ханинартай — аха дүү социалис гүрэнүүдтэй бата нэгэдэлтэйгээр, харилсаа холбоотойгоор ажал хэрэгээ ябуулдаг юм.

Энэ хабартаа болоһон КПСС-эй XXV съездын — манай партиин эгээл дээдын хуралдаанай шиидхэбэринүүд дотор эб найрамдалай ленинскэ үзэл суртал шэнэ хүсэтэйгөөр найруулагдачхай. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл дотор хэлэгдэһэн эб найрамдалай болон уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэрэнэй бэелүүлхэ саашанхи тэмсэлэй программа хадаа ерээдүйдөө гүн гүнзэгы найдабаряар, дэлхэй дээрэхи эб найрамдалые бата бэхи болгохо арга боломжодо хэлбэришэгүй бата этигэлээр нэбтэрэнхэй юм.

Буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад, түргөөр бүтээлгые удааруулха, тиигээд һүүлээрнь тэрэниие һөөргэдүүлхэ, буу зэбсэг хуряалгада шэлжэн орохо ябадал туйлаха зорилго хадаа Советскэ Союзай гадаадын политикын ажал ябуулгын шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн гэжэ съезд тодорхойлһон байна. Бидэнэр олон тоото тодорхой дурадхалнуудые оруулаабди. Тэдэнэй зарим нэгэниинь удаан болзоорой хугасаа соо бэелүүлэгдэхээр хараалагданхай, нүгөөдүүлынь — мантай харилсаатай гүрэнүүдэй талаһаа һайн дура хүсэлтэй байгаа һаань, һаяын сагта бэелүүлэгдэжэ болохо юм.

Тодорхой ямар дурадхалнуудые хараадаа абанабибди?

Нэн түрүүлэн — олон түмэн хүн зониие хюдаха буу зэбсэг саашадаа ехээр бүтээлгые удааруулха, удаань — тэрэниие хүсэдөөр хорихо, үгы хэхэ ябадал болоно. Ядерна зэбсэгтэй томо гүрэнүүд — тэдээндэ бусад бүхы гүрэнүүд хамжажа болохо һэн. Хэлсээ хэхэ столой саана һуужа, тэдэнэй ядерна зэбсэг хуряаха асуудал али бүхы талаһаань хаража үзэхэ, тэрэниие шиидхэхэ арга замуудые хамтааран хараалха болоно.

Эдэ хэлсээнүүдһээ дулдыдангүйгөөр ядерна зэбсэг туршалгые хаа хаанагүй, бултааран болюулха шухала. Ядерна зэбсэг туршалгые хүсэдөөр, бүгэдэ ниитээрээ хорихо тухай договор баталха гэһэн дурадхал энэл зорилгодо зорюулагданхай.

Газар доро ядерна тэһэрэлгэнүүдые амгалан сагай зорилгодо хэхэ тухай асуудал арсалдаата асуудал болохо ёһогүй. Энээн тушаа СССР болон США һаяшаг тусхайта договор баталжа, үгээ ойлголсожо шадаһан байна бшуу. Энэ договорые һаядаа США эсэслэн баталха аабза гэжэ найданабди. Бидэнэр нобшорхогүй байхабди.

Ядерна зэбсэг дэлгэрүүлхэгүйн тулада али бүхы арга болможонууд үшөөл хэрэглэгдээгүй байха юм. Энэ ушар хүн зоной һанаа сэдьхэлые улам ехээр зобооно гэжэ А. А. Громыко мэдүүлбэ. Энэ буу зэбсэг дэлгэрүүлхэгүй тухай договорой ёһотойл бүгэдын договор болохынь тулада, тэрээндэ бүхы гүрэнүүдэй хабаадахын тулада хүсэлэл оролдолгоёо арьбадхан тэмсэхэ хэрэгтэй.

Дай хэхэ бүхы химическэ хэрэгсэлнүүдые хүсэдөөр хорихо, үгы хэхэ гэжэ Советскэ Союз дурадхана.

Хүн зониие олоор хюдаха имагтал бүтээгдээд байһан зэбсэг хэрэгсэлнүүд аюул тохёолдуулна бэшэ. Тад ондоо, шэнэ гуримаар хүдэлдэг — хэрэглэгдэхэ аргын талаар тудажа гэмтээлгын гү, али хоро хүргэхэ түхэл янзын талаар тад ондоо шэнэ гуримаар хүдэлдэг буу зэбсэг бүришье аюултай байжа магад. Хүн зониие олоор хюдаха шэнэ түхэлэй ба шэнэ янзын буу зэбсэг байгуулхагүйн тулада али бүхы юумэн хэгдэхэ ёһотой гэжэ Советскэ Союз тоолоно.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнһээ һүүлээр юрыншье түхэлэй буу зэбсэг, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооe хороохо гэһэн дурадхалнуудые Советскэ Союз нэгэнтэ бэшэ оруулһан байгаа. Тэрэ хадаа эдэшье асуудалнуудые хаража үзэхын түлөө тэмсэнэ. Урдынхидаад мэтэ, Советскэ Союза мүнөөшье ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэ байһан харин сэрэгэй бүхы баазануудые усадхахын түлөө тэмсэнэ.

Буу зэбсэг хуряаха асуудал шиидхэлгын бүри шэнэ арга замуудые нээхын тулада элдэб янзын шэглэлнүүдээр хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха хэрэгтэй. Сэрэгэй хүсэ һулаpуулха тушаа нютаг оронуудта абтадаг хэмжээнүүдтэшье, тэрэ тоодо эб найрамдалай зононуудые гү, али ядерна зэбсэггүй зононуудые байгуулха арга боломжодо манай ороной ямараар хандадагынь энээгээр тодорхойлогдоно.

Индиин океаниие амгалан сагай зоно болгохо гэһэн Ази, Африкын хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй хүсэл эрмэлзэлые бидэ таарамжатай гэжэ тоолонобди. Эндэ гол асуудалынь юуб гэхэдэ, сэрэгүүдэй саг үргэлжэ байха гол гуламта болодог харин сэрэгэй баазануудые энэ районд байгуулхагүй ябадал болоно. Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, Индиин океанда сэрэгэй баазануудые байгуулха гэһэн һанаатай байгаагүй, һанаашалнашьегүй. Манай орон хадаа тэрэниие амгалан сагай зоно болгохо гэһэн хараа бодолые бэелүүлхэдэнь туһалхаар бэлэн байна. Тиихэ зуураа, Индиин океан соогуур тамаралгада, научна шэнжэлэлгэнүүдые хэлгэдэ һаад тойбо ушаруулагдаха ёһогүй юм ааб даа.

Буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад, түргөөр бүтээлгые удааруулха элдэб янзын арга нүхэсэлнүүдэй дунда үшөө нэгэ арга, олон янзын арга боломжонуудые хамтадхан нэгэдүүлһэн арга бии, — энэ хадаа сэрэгэй бюджэдүүдые хороолго болоно.

Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүд-гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедүүдые 10 процентээр хороохо, алмагдаһан мүнгэ зөөриин зарим хубиие хүгжэжэ байгаа оронуудта туһаламжа болгон үгэхэ гэһэн манай дурадхалые Генеральна Ассамблей гурбан жэлэй саада тээ һайшаагаа һэн. Зарим гүрэнүүдэй баримталдаг хараа бодолһоо уламжалан, энэ асуудал бодото дээрээ шиидхэгдээгүй байха юм. Энэ хэрэгые шиидхэхын тулада бидэнэр бэе бэедээ таарамжатай тодорхой тоонуудые бэдэрхээр бэлэн байнабди. Иимэ тоонуудые баримталан, буу зэбсэг хуряажа эхилхээр болоо. Түрүүшын алхам болгон. ерэхэ, 1977 ондо 10 процентһээ ехэ тоо тухай, мүн багашье тоо тухай үгэеэ ойлголсожо боломоор бэлэй. Зүгөөр энэ асуудалаар хэлсэгээ хэжэ эхилхэ хэрэгтэй.

Буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад бүтээхэ ябадал үзэгдөөгүй ехэ хэмжээтэйгээ хэгдэнэ гэжэ мүнөөдэр хэншье арсажа шадахагүй гэжэ А. А. Громыко үгөө үргэлжэлүүлээ. Энэ ушар байдал хэдэ буу зэбсэг түргөөр бүтээлгые хизаарлалгын аша туһада бүхы гүрэнүүдые, ядерна ба ядерна бэшэ, ехэ ба бага, хүгжэнги ба хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдые хүсэлэл оролдолгоёо нэгэдүүлхыень баадхана.

Эгээл тиимэһээ Советскэ Союз буу зэбсэг хуряаха асуудалые али бүхы талаһаань эгээл үргэн ехэ, нэрэ хүндэтэй хуралдаан дээрэ — буу зэбсэг хуряаха тушаа Бүхэдэлхэйн конференци дээрэ хаража үзэхые дурадхаһан байгаа, дурадхаһааршье. Тэрэниие зарлахын түлөө дэлхэйн диилэнхи олон гүрэнүүд дуугаа үгэнэ.

Буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад, түргөөр бүтээлгые болюулха, буу зэбсэг хуряаха асуудалда манай хандадаг хараа бодол уг удхаараа иимэл даа, эдэ асуудалнуудаар Советскэ Союзай оруулһан меморандумай гол удхань иимэл даа. Энэ меморандумые бидэнэр тус сессиин үзэмжэдэ табинабди, ООН-ой хуулита документ болгон тэрэниие тараанабди.

Хэнэйшье мэдэхээр, һүүлэй үедэ уласхоорондын хэлсээнүүдые баталжа шадаһан байнабди. Эдэ хэлсээнүүд хадаа буу зэбсэг улам ехээр бүтээлгэдэ зарим участогууд дээрэ тусхай хизаарлалта хэһэн байха юм. Буу зэбсэг хуряалгатай холбоотой хэдэ хэдэн асуудалнууд гүрэнүүдэй хоорондо зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай СССР США хоёрой хоорондо хэгдэжэ байгаа хэлсээнүүд гол һуури эзэлнэ. Владивостогто болоһон уулзалгын үедэ мэдэжэ үгэсэ ойлголсолгые хэлсээнэй текстдэ хүсэлдүүлэн оруулхын тулада бидэнэр саашадаашье ажал хэрэгээ эдэбхитэйгээр ябуулхаар бэлэмди.

Дайнай һүжэрхэ аюулые бусадшье бүхы арга хэрэгсэлнүүдээр һуларуулжа болохо, һуларуулагдаха ёһотойшье гээшэ. Нэн түрүүн, уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй тухай гүрэнүүдэй найдамтай батаар үгөө ойлголсолго мүнөөдэр шиидхэхы удха шанартай юм.

Дурадхагдажа байгаа договорой гол удхань юуб гэхэдэ, тэрээндэ хабаададаг бүхы гүрэнүүд өөһэд өөһэдынгөө, мүн уласхоорондын харилсаа эрхилхэдээ, ямаршье гүрэнэй газар уһанай ойроо хүртэшэгүй байһанда гү, али политическэ талаараа бэеэ даанхай байдалда эсэргүүгээр, мүн Нэгэдэмэл Нацинуудай уг зорилгодо таарашагүй ямар нэгэн ондоо аргаар хүсэ хэрэглэхэгүй гү, али хүсөөр занахагүй гэһэн уялгаа нарин нягтаар дүүргэхэ ёһотой. Иимэ договор баталһанай эсэстэ бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал шүүбэритэхэ бэлэй гэжэ А. А. Громыко онсолон тэмдэглээ. Дэлхэй дээрэхи политическэ уларил, тэндэхи уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулгын гол хүгжэлтэ хадаа эдэ үүсхэлнүүдые бодотоор, найдамтай һайнаар бэелүүлхын түлөө тэмсэхэдэ туһа нэмэри болоно.

Шахардуу шанга байдалые һуларуулга болон тэрээндэ гүрэнүүдэй хандалгын талаар гүрэнүүдэй баримталдаг хараа бодол мүнөө дэлхэйн политикын гол анхаралда байна. Энэ политикын саада тээ зуришэлдөөнһөө ба дайнай эрмэг дээрэ байлгаһаа гүрэнүүдэй хоорондо амгалан ёһоной ба бэе бэедээ аша туһатай харилсаа холбоон тээшэ, иимэ харилсаа холбооe материальна бури ехэ удхатай болгохо тээшэ бодото эрид эрьелтэ хэгдэхэ байна бшуу. Өөһэдынгөө оронуудай гадаадын политикын түлөө сэхэ харюусадаг гүрэнэй ажал ябуулагшад хадаа хэлсээ хэжэ, имагтал хэлсээ хэжэ, уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэхэ, тэрэ тоодо эгээл хурса ба орёо хүндэ асуудалнуудые шиидхэхэ хараа шугам бүхы арадуудай, бүхы гүрэнүүдэй аша туһада нэгэн адляар харюусана гэжэ гүнзэгыгөөр ойлгохо ёһотой. Эндэ дотоодын политикын удхатай ямар нэгэн һанамжые урдаа бариха болоо һаа, — эб найрамдал хангаха гэһэн бата найдамтай, һайн һайхан энэ хараа саабарида хандаһан бэшэ, харин политическэ хэрэгүүдтэ жэжэ хашарһан мүнгэндэ хандаһан шэнгеэр түгшүүрилтэ байдал һаларуулгада хандаһандал удхатай бшуу.

Түгшүүрилтэ байдалые һуларуулга гээшэ бусад гүрэнүүдэй дотоодын байдалайнь ажал хэрэгүүдтэ хамааралсалгын зүбшөөл гэһэншүүгээр тэрэниие тайлбарилха гэһэн һэдэлгэнүүд бии юм. Бусад оронуудтахи граждананнуудай эрхэнүүд тухай хэн чэгэнэй гаргадаг худал хуурмаг оролдолгые ондоогоор сэгнэжэ боломоор гээшэ гү? Теэд үнэхөөрөө хадаа тэдэнэй өөһэдынь ороной хуулинууд тэдээндэ хабаатай бэшэ гэжэ тоолодог эдэ үсөөхэн урбагшадые дээрэ үргэдэг байха юм. Тэдээн тухай сэдьхэлээ хүдэлгэжэ байгаад, анхарал оролдолго гаргадаг хүнүүд нюдөө аршажа, тиихэдээ хүнэй эрхэнүүдые хуурмагаар бэшэ, харин бодотоор хазагайруулһан байдалтай өөһэдынгөө гэр соохи ажал хэрэгүүдые ямар бэ гэжэ хараха, мүн өөһэдынгөө, өөһэдысэнь тойроод байһан байдалые анхаралтайгаар хараха байгаа һаань, дээрэ байгаа.

Советскэ Союз тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрэнэй баримталдаг хараа бодол КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдээр аргагүй эли тодоор тодорхойлогдонхой. Советскэ Союзай Коммунис партиин, бүхы совет арадай дура зориг элирхэйлэн мэдүүлхэдээ, Л. И. Брежнев иигэжэ мэдүүлээ һэн. Манай орон «уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые улам һуларуулхын тулада, гүрэнүүдэй хоорондохи али алиндаа аша туһатай харилсаа холбоое тодорхой түхэл янзатай болгохын тулада бүхы юумэ хэхэ» байна. Энэ хадаа манай гадаадын политикын бата найдамтай хараа шугам мүн, тиигээд Советскэ Союз тэрэниие хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ юм.

Гүрэнүүдэй али али талаараа хоорондоо илгаатай байбашье, хэрбээ бодото байдалые хараадаа абажа, нэгэл шэглэлээр — эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар хүсэлэл оролдолго эдэнэй гаргаад байгаа һаань, горитой үрэ дүнгүүд туйлагдаха байна гэжэ А. А. Громыко саашань хэлэбэ. Европо түби энээниие батаар гэршэлнэ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй дүүрэһэнэй һүүлээрхи жэл Хельсинкидэ үгэсэ ойлголсолгые бодотоор бэелүүлгын оршон байдалда үнгэржэ байна.

Гансал Хельсинкидэ абтаһан шиидхэбэринүүд тухай эндэ хэлэгдээгүй юм ааб даа. Ерээдүйдэ Европо түбидэ амгалан байдал хангахын аша туһада һүүлэй жэлнүүдтэ баталгдаһан бүхы договорнууд, хэлсээнүүд бүхы хабаадагшадаар хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Европо түбиин түбтэхи байдалые табан жэл соо гуримшуулан һайжаруулжа байһан Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээе буруу һүргэхэ гэһэн һэдэлгэнүүд энэ талаар яашье таарахагүй байна гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб.

Ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүдэй үндэһөөр политикын, экономикын, эрдэм, техникын, соёл культурын, харилсаа холбооной, мэдээсэлэй ба һуралсалай асуудалнуудаар Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае үргэдхэхэ шэнэ арга боломжонууд нээгдээ. Элшэ хүсэн, транспорт ба оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха гол шухала асуудалнуудаар олон талын харилсаае һайжаруулха тухай тодорхой дурадхалнуудые Советскэ Союз оруулһан байна.

Мүнөө Европодохи хэрэгүүдэй түрүүшын түсэбтэ шахардуу байдалые политическэ аргаар гуримшуулха зуураа, сэрэг дайе сараха, нэн түрүүн Түбэй Европын оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу зэбсэгүүдые хуряаха тухай Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдые амжалтатайгаар түгэсхэхэ гэһэн зорилго табигдана.

Совет-американ харилсаанай уласхоорондын байдалда ехэ удха шанартай байһаниинь мэдээжэ. Урда урдын жэлнүүдтэ СССР-эй ба США-гай хоорондо баталагдаһан хэлсээнүүдэй, үгээ ойлголсолгонуудай ашаар эдэ харилсаанай саашадаашье бүтэмжэтэй һайн үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдохо шухала эрхэ нүхэсэлнүүд байгуулагдаа.

Советскэ Союз тухай хэлэхэ болоо һаа, өөрынгөө политикада ушар байдалһаа үндэһэлһэн хараа бодолнуудые баримталдаг байна. Оройдоол нэгэ зам — һүүлэй жэлнүүдтэ хамтаараа зохёон абаһан хараа шэглэл, баталагдан абтаһан хэлсээнүүд хоёр ороной аша туһада, эб найрамдалай аша туһада харюусана. Холбоото Штадууд саашадаа иимэл байха аабза гэжэ Советскэ Союз хүлеэнэ. Нэн түрүүн энээнһээ ушар хэрэгэй саашанхи хүгжэлтэ дулдыдаха байна.

Советскэ Союзай болон Францины хоорондохи харилсаан һайнаар хүгжэжэ, олон хэлсээнүүдтэ гар табигдаһан, тэрэ тоодо хани барисаа ба харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ тухай Деклараңида 1975 оной октябрь һарада гар табигдаһан байгаа. Ядерна буу зэбсэгүүдые гэнтэ гү, али дуулган мэдээсэнгүй хэрэглэлгые уридшалан һэргылхэ тухай һаяхан баталагдаһан совет-француз хэлсээн иимээр лэ хүгжэнэ. Советскэ Союз тухай хэлэхэ болоо һаа, Францитай харилсаагаа һайжаруулха хараа шэглэлээ тэрэ шууд сэхээр баримталха байна.

Советскэ Союзай ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанда туйлагдаһан амжалта нэн түрүүн Москвада гар табигдаһан договор болоно. Энэнь дайнай һүүлээрхи Европын түүхэдэ бүхэли шатын түгэсаһые элирхэйлэн харуулна. Шухала, ёһо гурим баримталһан хуудаһан энэ талаар һэхэгдээ. ФРГ-тэй харилсаагаа саашадань гүнзэгырүүлэн хүгжөөхын түлөө Советскэ Союз тэмсэнэ. Тиихэдэ тэрэнэй бэелүүлдэг политика эб найрамдалай аша туһаар, тэрэ тоодо Европодо һайн хүршэ ёһоной амгалан тайбан хүгжэлтын аша туһаар тодорхойлогдохо байна.

Баруунай гэжэ нэршэһэн бүхы гүрэнүүдтэн — Англи гү, али Данитай, Итали гү, али Бельгитэй, Канада гү, али Швецитэй Советскэ Союзан тогтооһон харилсаан улам саашадаа һайжаржа, али алиндань ашатай туһатай боложо байнхай.

Шахардуу байдал һуларуулха политикын ашаг үрэнүүд бүхы арадуудта хабаатай байха ёһотой. Гэбэшье Кипрэй бэеэ даапан байдалда, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгада урдынхил адли аюулай тохёолдуулагдажа байһаниинь һайн мэдээжэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал түгшүүрилтэй байһаар.

Араб газар нютагуудые Израилиин булимтаран эзэмдэжэ байһан сагта, Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые баһамжалан доромжолжо байһан сагта Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал шахардуу зандаа үлэхэл.

Һүүлэй һаранууда Ливанда олон мянгаад хүнэй алуулһаниинь, эрэмдэг болгогдоһониинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Энэ орондо боложо байһан уршагта үйлэ хэрэгүүд арабуудта эсэргүүгээр хэгдэһэн империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгын үрэ дүн болоно. Олон гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо Советскэ Союзай хүсэлэл оролдолгонуудаар энэ районд эб найрамдал хангаха һайн үндэһэ һуури тогтоогдоо. 1967 ондо булимтаран эзэмдэгдэһэн араб бүхы газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаха, Палестинын араб арадай үндэһэн национальна эрилтэнүүдые, тэрэ тоодо өөрын гүрэниие байгуулха таһаршагүй эрхыень хангаха, Дүтын Зүүн зүгэй бүхы гүрэнүүдтэ, эдэнэй дунда Израильда аюулгүй байдал хангалгын уласхоорондын эрхэ олгохо тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар шухала хэрэгтэй үгэсэ ойлголсолгонуудые туйлахын тула уласхоорондын ябуулгын — Женевэдэхи эбэй конференциин үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһаниинь халагламаар. Тэрэнэй хүдэлмэриие шадаал һаа, түргөөр һэргээхын түлөө. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулгын бүхы гол асуудалнуудые тэрээн дээрэ хаража үзэхын түлөө Советскэ Союз тэмсэдэг юм.

Шахардуу байдал һуларуулгые Ази түбидэ дэлгэрүүлхэ гээшэ улам бүри шухала удха шанартай боложо байна. Вьетнамай Социалис Республикые ООН-ой гэшүүндэ абалгада хойшо татахагүй гэһэн эрилтэ табинабди.

Советскэ Союзай ба Индиин хоорондохи хани ёһоной харилсаа холбоон Ази түбидэхи байдалые тогтоонижоруулха шухала нүхэсэл болоно. Индиин Республикын Премьер-Министрэй албанай хэрэгээр һаяхан СССР-тэ ерэлгэ хоёр гүрэнэй хоорондоо үгээ ойлголсодог, этигэлсэдэг байһые үшөө дахин элсэр харуулаа.

Ази түбидэхи байдалые һайжаруулха ябуулгануудһаа гадна, ондоо удхатай баримтанууд бии. Сэрэгэй бэлэдхэлнүүдээ үргэдхэн, тодорхойлон хэлэхэдэ, Советскэ Союзай урда хилэнүүд шадархи районд шахардуу байдал тогтоохые һэдэдэг хүсэнүүд дэлхэйн энэ хубида үшөөл эдэбхитэй ябуулгануудые хэнэ.

Урда Корейһээ гадаадын сэрэгүүдые гаргаха тухай асуудалые одоошье шиидхэхэ шухала. Газаа тээһээ хамааралсалгагүйгөөр Корейе эбэй ёһоор нэгэдүүлхэ гэһэн Корейн Арадай-Демократическа Республикын гаргаһан оролдолгонуудые дэмжэнэбди.

КНР-тэй харилсаагаа һайжаруулха гээшэ ехэ удха шанартай гэжэ Советскэ Союз тоолодог байгаа, мүнөөшье тоолоно. Эдэ харилсаанай гуримшуулагдахада, Ази түбидэхи, мүн уласхоорондын оршондохи байдалда һайнаар нүлөөлхэ байһаниинь дамжаггүй. КНР тушаа манай хараа бодол КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдонхой. Энэ хараа бодолнай, мүнөөшье бүрин хүсэндөө байһаар.

Африкын урда хубидахи байдалда горитой анхарал хандуулха хэрэгтэй. Национальна сүлөөрэлгын хэлбэришэгүй үйлэ хэрэгые тоожо, дэмжэжэн хэбэр үзүүлжэ байһанаа ЮАР-ай, Урда Родезиин зонхилогшод, эдэниие дэмжэн зэбсэглэгшэд мүнөө харуулхые һэдэнэ.

Гэбэшье үнэн дээрээ үндэһэн эрхэнүүдэйнгээ түлөө Зимбабвегай, Намибиин, арадуудай, ЮАР-ай хүн зоной үнэн зүб тэмсэлдэ тойбо татахын тула урдынхидал мэтэ бүхы юумэ хэнэ. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе бэеэ дааһан байдалһаа, эрхэ сүлөөһөө холодуулан хадууруулхын тула политическэ мэхэ гохо гаргажа, мүнгэн зууша үгэжэ, эдэ бүхы ябуулгануудые дараха гэһэн али бүхы хэрэгсэлнүүдые һамбаашалдаг байна.

Бэеэ дааһан байдалтай залуу гүрэниие — Анголын Арадай Республикые зэбсэгтэ хүсөөрөө дараха гэһэн харата һэдэлгын гэршэнэр бултадаа болоһон байнабди. Хэрбээ ООН-ой хүдэлмэридэ хабаадаха хуулита эрхыень бэелүүлгэдэ тойбо татадаг правительствануудай мүнөө болотор бии байгаа һаань, эдэнэр энээгээрээ юушье олохогүй, харин гарзатажа һалаха юм. Анголын энэ зал соо хуулита, хүндэтэй һууриая эзэлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Латиин Америкэһээ Советскэ Союз олон мянгаад километр холо байдаг һэбэшье манай арад тэрэнэй арад зондо хани барисаатайгаар хандан. Латиин Америкын оронуудтай һайн харилсаа холбоогоо үргэдхэхын түлөө тэмсэнэ. Энэ түбиин зарим нютагуудта, нэн түрүүн эдэ эрхэнүүдэй ба сүлөөтэ байдалай бүдүүлигээр, гэмтэ муухайгаар харшалагдадаг Чилидэ хүнэй эрхэнүүдые, эрхэ сүлөөе хазагайруулжа байһандань, бидэ гайхан тагнан, схэзр дураа гутанабди. Гурбан жэлэй урда тээ баригдажа хаагдаһан Луис Корвалан ба Чилиин бусад демократнуудые сүлөөлхэ эрилтэ түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнтэй хамта табинабди.

Уласхоорондын экономическа харилсаае шэнэдхэн хубилгаха асуудалнууд һүүлэй үедэ дэлхэй дээрэхи бүхы хэрэгүүдтэ улам ехэ удха шанартай боложо байна. Уласхоорондын худалдаа наймаанда гаргагдадаг газаашалга доромжолгые, энэ талаар тохёолдуулагдадаг һаад тубэгүүдые усадхан зайсуулха, уласхоорондын экономическа харилсаануудта адли тэгшэ бэшэ эрхын, зонхилолгын, дарлан мүлжэлгын бүхы ябуулгануудые усадхаха гэһэн хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй үнэн зүб эрилтэнүүдые дэмжэнэбди.

Генеральна Ассамблейн сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудай эб найрамдалай, харилсаа холбооной, арадуудай сүлөөтэ ба бэеэ дааһан байдалай аша туһада шиидхэгдэхыень Советскэ Союз хэлбэришэгүйгөөр оролдодог юм гэжэ А. А. Громыко түгэсхэлдөө хэлээ. Бүхы арадуудай хүсэл эрмэлзэлдэ харюусаһан агуухэ, һайн һайхан эдэ уг зорилгонуудые зүрхэ сэдьхэлээрээ хубаалдажа байһан бүхы хүнүүдтэй харилсаа холбоо тогтоохо хүсэлэнтэй байһанаа энэ сесси дээрэ батаар мэдүүлнэбди.

НЬЮ-ЙОРКДО УУЛЗАЛГА БОЛОБО

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 28. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко ФРГ-гэй Федеральна канцлерай орлогшо, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Д. Геншертэй эндэ уулзаба.

Хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр талаһаа — Советскэ Союзай хүтэлбэриин ба Германиин Федеративна Республикын хүтэлбэриин үмэнэһөө — һүүлшын жэлнүүдэй туршада СССР ба ФРГ хоёрой хоорондо баталагдаһан договорнууд болон бусад документнүүд дотор тодорхойлогдоһон удаан сагай хараа шугамай ёһоор хоёр оронуудай хоорондохи харилсаануудые хүгжөөхэ, гүнзэгырүүлхэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа мэдүүлэгдээ.

Хоёр талада һонирхолтой, уласхоорондын шухала зарим асуудалнууд, тэрэ тоодо ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXI-дэхи сессиин хүдэлмэритэй холбоотой асуудалнууд харагдаһан байна.

Уулзалга таарамжатай оршон байдалда үнгэрөө.

А. А. Громыко Тунисай гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Шатти гэгшэтэй уулзаа. Министрнүүд совет-тунис харилсаануудай хэдэ хэдэн асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын шухала асуудалнуудаар, тусхаилбал, ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXI-дэхи сессидэ хабаатай асуудалнуудаар һаналаа андалдаа.

ХАНИ ЁҺООР

Монголой Арадай Республикын болон Улаан-Үдын т е п л о э л е ктроцентралиин энергетигүүд үнинһөө хойшо хоорондоо хани ёһоной холбоо барисаатай юм.

Аха дүү монгол арадай промышленность хүгжэжэ, электрын элшэ хэрэглэлгэнь ехэ боложо байна. Манай энергетигүүд энергетическэ түхеэрэлгэ шудалха, ашаглаха хэрэгтэнь аха дүү оройнгоо хүдэлмэришэдтэ саг үргэлжын туһаламжа хүргэдэг болонхой.

Улаан-Баатарай ТЭЦ-3-най бүлэг хүдэлмэрилэгшэ манай энергетигүүдэй дүй дүршэлые халан абалсахын түла эндэ ерэһэн юм. Турбинын машинистнууд, электригүүд, автоматикын слесарьнууд, турбинна ба котельнэ цехүүдэй халаанай начальнигууд, хамта дээрээ 23 хүн манай эндэ ажаллаха байна.

Тэдэнэр 45 үдэрэй туршада энергетическэ түхеэрэлгэ тодхон тааруулжа, хүдэлгэжэ һураха, практика ба теори шудалха юм. МНР-һээ ерэһэн турбинистнүүдэй хэшээлые Улаан-Үдын ТЭЦ-эй турбинна цехэй начальник А. Горбов үнгэргэнэ. Цехэй начальнигай орлогшо нүхэр Журавлёв котельщигүүдэй, мастер А. Котельникова автомат түхеэрэлгээр хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. ТЭЦ-эй бусад мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд аха дүү монгол арадай түлөөлэгшэдтэ хани ёһоной туһаламжа хүргэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Улаан-Баатарай ТЭЦ-эй автоматикын слесарь Цырендаш Давчин Хорлоо (зүүн гарһаа) автомат түхеэрэлгэ заһабарилдаг цех соо практика гарана.

Эндэ ажаллажа байха үедөө Ц. Давчин Хорлоо түрэһэн үдэрөө тэмдэглээ. Цехэй хүдэлмэришэд тэрэниие түрэһэн үдэрөөрнь амаршалжа байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Спорт

ШАТАРАЙ ҺОНИН

▽ Байгша оной октябрь һарын түрүүшын хахадта Комсомольск-на-Амуре хотодо эдир шатаршадай дунда Алас-Дурна зүгэй спартакиада эхилхэнь. Тус мүрысөөндэ Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда шалгаржа гараһан нэгэдэхи разрядтайшуул С. Намжилов, Б. Занданов, В. Плеханов, М. Леонов гэгшэд хабаадалсаха болобо. Басагадай дундаһаа энэ мүрысөөндэ хоёр хүн ошохо юм.

Мүнөөдөө эдэнэрэй дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дүүрээдүй. Хүдөө ажахын институдай студентка Наташа Малянова — 2,5. Улаан-Үдэ хотын 51-дэхи һургуулиин һурагша Наташа Зубрицкая нэгэ очкотой болонхой түрүүлжэ ябана. Нааданда хабаадалсажа байһан гурбадахи шатаршанинь хоёрдохи интернат-һургуулиин һурагша Надя Кулагина 0,5 очкотой болобо. Эдэнэрэй дунда үнгэргэгдэжэ байгаа нааданай дүүрэхэдэл, хэнэйнь Алас-Дурна зүгэй спартакиадын нааданда ошохо тухайнь тодорхо юм.

△ Эдир шатаршадай дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй дүүрэмсээр, блиц-турнир үнгэргэгдөө. Эндэ хамтадаа 13 шатаршан хабаадалсаһан байгаа. Улаан-Үдын 14-дэхи һургуулиин һурагша Сокто Намжилов шалгаржа, 11,5 очкотойгоор эрхимлээ. Семёнов, Занданов гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлээ.

△ Шатаршадай дунда табан минутын туршада шүүжэ гарахаар үнгэргэгдэһэн нааданда хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой хүдэлмэришэн Шагдыров абажа боломоор 15-һаа 12 очкотойгоор эрхимлэбэ. Зүүн-Сибириин технологическа институдай түлөөлэгшэ Раднаев, СССР-эй Наукачуудай академиин Зүүн Сибириин отделениин Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэ Цыреннимаев гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлбэ. Эдэнэр тус тустаа 10—9,5 очконуудтай болоһон байгаа. Мүрысөөндэ бултадаа 13 шатаршан хабаадалсаһан юм.

В. МАМИЛОВ.

ОЛИМПИИН НААДАНДА БЭЛЭДХЭЛ

Москва хото түрүүшынхеэ 1980 ондо үнгэргэгдэхэ Олимпиин наадануудай ниислэл болохонь.

Олимпиин наадануудые эмхидхэхэ гээшэ миин юрын хэрэг бэшэ ааб даа. Юуб гэхэдэ, урдань өөрынгөө гүрэндэ Олимпиин наадануудые үнгэргэхэбди гэжэ уялга абаһан заримашуулай хэлэһэн үгэдөө хүрөөгүй ушар тохёолдоһон юм. Тодорхойлон хэлэбэл, Америкын Денвер хото 1976 оной Олимпиин үбэлэй наадануудые үнгэргэжэ шадаагүй һэн. 1964 ондо Олимпиин үбэлэй наадануудые үнгэргэһэн Австриин Инсбрук хото 1976 оной Олимпиин наадануудые үнгэргэжэ, эдэнэрые абарһан байгаа.

Һүүлэй үедэ Олимпиин наадануудые үнгэргэһэн капиталис оронууд мүнгэ зөөри һомолхо болоходоо хүндэ байдалда ородог болонхой. Жэшээнь, мэнэ һаяхан үнгэрһэн Монреалиин наадануудтухай эндэ хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, спортын зарим зүйлнүүдээр наадануудай үнгэргэгдэхэгүйнь һүүлшын үдэр болотор тодороогүй байгаа. Шалтагааниинь гэхэдэ, нааданда хабаадалсахаар ерэһэн спортсменүүдые оруулха байрагүй, мүрысөө үнгэргэхэ талмайгүй байһаниинь элитэ болоо һэн. Тиихэдэ тус ороной томо фирмэнүүд Олимпиин наадануудай барилгануудые олзо олохо хонжоо наймаанай хэрэг болгожо, хамаг хүдэлмэриень унжагаируулһан байна Тиин Монреальда үнгэргэгдэһэн Олимпиин наадануудай гаргаша хараалагдаһанһаа таба дахин ехэ болоһон байха юм.

Советскэ Союз уласхоорондын харюусалга ехэтэй хэрэг — Олимпиин наадануудта капиталис оронуудта орходоо тад ондоогоор хандана. Тиимэһээ бидэнэр Олимпиин наадануудые үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ зорилго урдаа табинхайбди. Тиин бидэнэр бии байгаа спортын түхеэрэлгэнүүдые, соёлой болон ажаһуудалай бүхы хэрэгсэлнүүдые дүүрэн хүсээрнь хэрэглэжэ, дутуу юумэнүүдыень хүсэлдүүлхээр шэнэ барилгануудые эхилһэн байнабди.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиков түрүүтэй Олимпиин наадануудай эмхидхэлэй комитет (СССР-эй министерствэнүүд болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд бүридэлдэнь оруулагданхай) ерээдүйн наадануудта спортын түхеэрэлгэнүүдые барихадаа, тэрэниие саашадаа совет хүнүүдэй хэрэглэхээр бүтээжэ эхилэнхэй.

Москва хотодо үнгэргэгдэхэ Олимпиин наадануудые үнгэргэхэдэ хэрэгтэй болохо түхеэрэлгэнүүдэй дундаһаа шэнээр баригдажа захалһан 45 мянган хүниие багтааха хушалтатай стадион, 11 мянган хүнэй һууритай Олимпиин наадануудай тосхон, 10 мянган хүнэй һууритай тамаралгын бассейн, велотрек, хэдэ хэдэн спортын залнууд, радиотелецентрэй, мянга табан зуугаад каналтай автоматическа уласхоорондын телефонно станци болон бусад баригдажа эхилэнхэй.

1980 ондо Москва хотодо үнгэргэгдэхэ Олимпиин наадануудай эмхидхэлэй комитет спортын барилгануудта гаргашалһан мүнгэ зөөриеэ наадануудта бэлдэгдэһэн бэлэгүүд болон бусад хэмжээ ябуулгануудһаа ороһон мүнгэнһөө бусаажа абахаар шиидхэбэ.

Эмхидхэлэй комитет хилын саадахи оронуудай олон тоото компани, фирмэ, предприятинуудтай Олимпиин нааданууд дээрэ хэрэглэмээр элдэб янзын түхеэрэлгэнүүдые абаха хэлсээ баталһан байна. Тэдэнэй тоодо социалис оронуудай фирмэнүүдэй, мүн дэлхэй дээрэ мэдээжэ «Свис-Тайминг», «Мерседес», «Кока-кола», «Адидас», «Ксерокс» болон бусад нэгэдэлнүүд оролсоно. Эдэнэрэй гүйлтаар байгша оной сентябрь һарада Москвада хэблэлэй болон сувенирнүүдэй выставкэ нээгдэхэ болонхой. Мүн «Олимпиадын техникэ» гэһэн уласхоорондын выставкэ дээрэһээ 1980 ондо Олимпиин наадануд дээрэ хэрэглэгдэмээр зүйлнүүд шэлэн абтаха юм.

В. ШЕВЧЕНКО,
эмхидхэлэй комитедэй пропагандын управлениин начальник.

ЭДИР АГРОНОМУУДАЙ АМЖАЛТА

Галуута-Нуур хотын 1-дэхи һургуулиин туршалгын участогые хараһан хүн заатагүй баясаха байха.

Гэршүүхын сэсэглэжэ байһые хараа һэн гүт? Сагаан сэсэгүүдээ надхуулһан энэ ургамалые харахада, ехэ һонин. Тээ саанань шэнисын «далай» долгилхо. Мүн обеос эндэ таригданхай. Полиин хатан гүүлэһэн кукурузын буурсагууд, горохой ноб ногоон эшэнүүд һэбшээндэ һаршаганалдан байдаг.

Энэ участок дээрэнь овощ ехэ баян. Үгэрсэ, капуста, кабачки, морхооб, помидор, мангир гэхэ мэтэнүүд эндэ тон һайнаар ургаа.

Биологиин багша Анна Михайловна Жаркова һурагшадай эбтэй эетэй коллективые хүтэлбэрилнэ. Энэ хүмнай һурагшадые гансал ажал хүүлэжэ һургадаг бэшэ, мүн баһа хэшээлдээ үзэһэн, мэдэһыень хэрэглэжэ, овощ ба бусад юумэ тарихадань туһална.

Үгэрсэ, помидорой таригдаха газар үшөө март һарын һүүл багаар бэлдэгдэжэ эхилнэ, парнигууд бэлэн болгогдоно. Овощой таригдаха газар дээрэ наг шэбхэ адхагдана, хайрсагууд бэлдэгдэнэ. Тиигээд дулаан боломсоор, шэллэгдэһэн парник соо овощой үрэһэ тарина.

Класс бүхэн өөрын участогтай. Намар болохо үеэр хэн ямараар хүдэлөөб гэһэн дүнгүүд гаргагдадаг.

Сэсэрлиг саад соонь жэмэсэй олон гээшэнь! Малина, сливэ, вишни, ранеткэ...

Ингэжэ Галуута-Нуур хотын 1-дэхи һургуулиин һурагшад зунай амаралтын үедэ участок дээрээ һайнаар ажаллажа ургуулһан баян ургасаяа хуряажа байна.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

Һурагшадые аяншалгада уринабди

СИБИРЬ—ДУНДА АЗИ—ЕВРОПО

Манай республикын һурагшадай дунда аяншалха дуратайшуул улам бүри олошорно. Аяншалгын болон экскурсиин Улаан-Үдын бюрогой путёвкоор 1976 оной зунай амаралтын үедэ 400 гаран һурагшад үргэн ехэ Эхэ орон соогуураа аяншалаа.

Аяншалаад бусагшад тон ехэ омогтойнууд, юумэ үзэжэ, хаража, сэдьхэлээ баяжуулһан бусана. Ябаһан газарнууд тухайдаа найруулганууды бэшэнэ. Жэшээнь, Зэдын аймагай Петропавловскын дунда һургуулиин һурагша Надя Токарева геройхэрэм Брест тухай иигэжэ бэшэнэ:

«Герой-хэрэмдэ ошожо харахадаа, нюдэнэйнгөө нёлбоһо барихын аргагүй. Гол хүшөөгэй хажууда мүнхэ гал носожо, 1941 ондо эндэ болоһон гайхамшагта халуун байлдаануудые һануулдаг. Бидэнэй зол жаргалта бага наһанай түлөө ами наһаяа үгэһэн сэрэгшэдэй, командирнуудай яһан эндэ аха дүүгэй хүүртэ булаатай. Хүшөөгэй дэргэдэ, мүн һаидарһан байшангуудһаа соностожо байдаг хүгжэм бүхы совет арадай хүбүүдээ шаналһан гашуудалые харуулна. Бүхы зүргэнүүдые зубшан ургажа һуудаг улаан сэсэгүүд хадаа эндэхи газарай болдог бүхэн, хүсөөг бүхэн баатарлиг хамгаалагшадай шуһаар будаатай гэһэн удхатай юм. Брестскэ хэрэм хадаа нангинһаа нангин газар гэжэ намда һанагдана. Эндэ бүхы юумэн дайе һануулна, тиихэдээ дайн гээшэ дэлхэй дээрэ эгээл аюултай, эгээл муухай юумэн гэжэ харуулна. Тэндэ ошожо хараһан хүн бүхэнэй, минии досоо үзэһэн, дуулаһан юумэ хэзээшье мартагдахагүйл».

Хүндэтэ эдиршүүл, һурагшад! Удангүй намарай ута амаралта болохо. Тиимэһээ манай бюро танине аяншалгын шэнэ маршрудтай танилсуулха хүсэлтэй. Манай ороной ниислэл — герой-хото Москва орохо дурагүй хүн үгы бэзэ. Манай арадай үнгэрһэн түүхэ, соёлой гуламтанууд, хуушанай архитектура болон үзэсхэлэн гоё юумэнүүд нюдэнэй хужар болодог.

Шушенск! Сибириин энэ һуурин юугээрээ манда дүтэб гэжэ таанар һайн мэдэнэт.

Шубуун дэн носоно,
һэбшээхэн тэрэниие үлеэнэ,
Шуурганай үедэ
һуурин хүртэ шинхагдаа.
Харин эндэ ажаллана,
эндэ бодомжолно Ленин.
Хамаг дэлхэймнай эндэ
голлонхон,
Шушенскда.
Хахад һүни үнгэрөө,
саһанһаа сонхо
гэрэлтэнэл.
Харин үнөөхимнай
бэшэнэ,
үзэг бүхэнөө
яруулжал.
Арбан юһэдэхи зуунай
шуургые нэбтэ һэтэлэн,
Адаглан хараал шамайе
хоридохн зуун жэл.

(Ц. ДОНДОГОЙ оршуулба).

Агуухэ вождь В. И. Ленинэй нэрэтэй холбоотой газар, нютаг бүхэн бидэнэй сэдьхэл хүдэлгэдэг. Шушенск һуурин ошожо, Ленинэй алхалан ябаһан зүргэхэнүүдээр ябажа, өөрынь һайхашааһан нюдөөр шэртэһэн байгаалине хараха, үзэхэ гээшэ ехэ жаргал.

Волго мүрэн дээрэ оршодог ородой хуушанай хото Ярославль аяншалгын маршрудта оронхой. Эртэ урдын барилгын дурасхаал болоһон архитектура, һүмэнүүдэй гоё зурагууд, фрескэнүүд туристнуудай анхарал татадаг юм. Гамтайгаар сахигдан байһан хуушанай зүйлнүүд совет зоной бүтээһэн шэнэ юумэнтэй тааралдан зохилдонхой. Тэрэнь хотын шарайе өөрсэ янзын, һонирхомоор болгодог.

Советскэ Союзай гоё хотонуудай нэгэн болохо Алма-Ата ошобол, таанарай һонирхохо юумэн элбэг байхал даа. Мүн баһа Ураалай шэлые түшэглэһэн Свердловск, Сибириин ехэ-ехэ хотонууд — Эрхүү, Шэтэ, Новосибирск аяншалагшадые угтаха.

Зай, иигээд лэ намарайнгаа амаралта соо аяншалхаяа бэлдэгты, үхибүүд! Танай захяа хүлеэнэбди.

Бидэнэй адрес: **Улаан-Үдэ, «Баргажан» гостиница, 6-дахи таһалга. Аяншалгын болон экскурсиин бюро.**

Е. КАЛЕНЫХ,
аяншалгын болон экскурсиин бюрогой методист.

телефон · телеграф · радио

ХИЛЫН СААНАҺАА

БОНН

Г. МИСЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ерэхээ байһые Германиин Компартиин түрүүлэгшэ Г. Мис һайшаажа байһанаа мэдүүлбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин Германиин Федеративна Республикада албанай хэрэгээр ерэлгэ хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаае саашадань хүгжөөхэ талаар һайн арга боломжо нээнэ гээд бидэ тоолонобди гэжэ тэрэ эндэ үнгэргэгдэһэн һунгагшадай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Социалис гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай хөөрэлдөөнүүд манай орондо аша туһа асарха байна. Эдэ хөөрэлдөөнүүд этигэл найдалай, Советскэ Союзай ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаае саашадань бүтэмжэтэй һайнаар хүгжөөлгын оршон байдалда үнгэрхэ бэзэ гэжэ этигэн найданабди.

Германиин Компарти өөрынгөө программые олониитэдэ шууд сэхээр ойлгуулан хөөрэхэдөө, коммунистнууд болон үргэн ниитэ ажалшадай холбоо барисаае саашадань бэхижүүлхэ юм гэжэ ГКП-гэй түрүүлэгшэ тэмдэглээ.

ХАРИЛСААГАА ГҮНЗЭГЫРҮҮЛХЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ерэхээ байһантай дашарамдуулан, федеральна канцлер Г. Шмидт, СДПГ-гэй түрүүлэгшэ В. Брандт хэблэлдэ статья толилуулһан, радиогоор үгэ хэлэһэн байна.

Г. Шмидт «Цайтунг ам зонтаг» газетэдэ статья толилуулхадаа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй Бонндо уулзаха үедөө Түбэй Европын оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, хороохо тухай Венэдэхи хөөрэлдөөнүүд тушаа асуудалые, мүн бусад шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байнабди гэжэ мэдүүлбэ. Тэрээнһээ гадна, энэ асуудалые Америкын президенттэй зүбшэн хэлсэхэ хараатайб. Холбоото Штадуудай президент ноябрь һарын эхеэр һунгагдаха. Тиихэдэ манай союзнигууд болохо оронуудай правительствануудай толгойлогшонортой мүн лэ энэ асуудалаар хөөрэлдэхэ байнаб.

Л. И. Брежневтэй хөөрэлдөөнүүднай экономическа асуудалнуудтай мүн лэ хабаатай байха юм гэжэ канцлер мэдүүлээ. ФРГ, Советскэ Союз али алиндань ашатай туһатай экономическа харилсаанай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ хараатай.

В. Брандт «Дойчландфунк» гэжэ радиостанцяар үгэ хэлэхэдээ, федеральна канцлер 1974 оной намар Москвада ошожо, хөөрэлдөөнүүдые хээ һэн гээд һануулба. Удаань Л. И. Брежнев, Г. Шмидт Хельсинкидэ болоһон ниитэ Европын зүблөөнэй үедэ уулзаһан байгаа. Тиин мүнөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Германиин Федеративна Республикада ерэхэнь.

Энэ ушарынь ФРГ-дэхи һунгалтын урда тээхи ябуулгада хабаатай гэһэн зарим газетэнүүдэй толилолгонуудые буруушаанаб гэжэ СДПГ-гэй түрүүлэгшэ хэлэбэ. Энэ уулзалгын манай һунгалтын һүүлэхэнээр болохо байһаниинь элитэ. Энэ ушарые би ехэтэ һайшаанаб.

МЕХИКЭ

ДУРАА ГУТАН БУРУУШААЛГА

ТАСС

Арадай нэгэдэлэй правительствын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Орландо Летельерые фашис хунтын хүлһэншэдэй Вашингтондо зэрлиг муухайгаар алалангай дашарамдуулан, Чилиин Коммунис парти мэдүүлгэ хэбэ. Энэ харата муухай ябуулгые эрид буруушаажа байһан тухайдаа мэдүүлгэ соогоо элирхэйлнэ.

Хоёр жэлэй урда тээ Буэнос-Айреста генерал Працые Пиночедэй харуулай хархис этэгээдүүдэй алаһан ябадал энэ гэмтэ хэрэгтэй танитдашагүй адли байна гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Харата хэрэгүүдые элирүүлхэдэнь дурагүйдэжэ, Пиночет ба тэрэнэй тала бафигшад О. Летельерые алаа бшуу.

МОГАДИШО

СОМАЛИИН ПРЕЗИДЕНТЫН БЭШЭГ

ТАСС

Адли тэгшэ эрхэтэй, үнэн зүб байдалтай шэнэ общество байгуулгын үедэ социально-экономическа гол шухала зорилгонуудые богони болзор соо шиидхэхын тула Сомалиин бүхы арад зон ехэ оролдолго гаргаха зэргэтэй гэжэ Сомалиин Демократическа Республикын президент Мохамед Сиад Барре оронойнгоо арад зондо зорюулһан хандалга соогоо тэмдэглэнэ.

Социально - экономическа үндэһэн хубилалтануудай программын амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһээр сэдьхэлээ ханажа байһанаа тэрэ мэдүүлээ. Гэбэшье Сомалиин революциин табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула үшөө ехэ юумэ хэхэ зэргэтэйбди.

Энэ түбидэ колониализмын ба расизмын үлэгдэлнүүдые усадхахын түлөө Революционно правительство залан сэхээр тэмсэнэ гэжэ Мохамед Сиад Барре гадаадын политикын асуудалнуудта тогтон хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

Африкын оронуудай нэгэдэл бэхижүүлхын түлөө энэ правительство тэмсэнэ.

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй Африкын оронуудта үшөө дахин ерэһэн тухай хэлэхэдээ, энэнь Африкын урда хубидахи байдалые гуримшуулан заһаруулхагүй байна гэжэ СДР-эй президент мэдүүлээ.

БЛЭКПУЛ

БҮТЭМЖЭТЭЙ ҺАЙН ХӨӨРЭЛДӨӨНЭЙ ТҮЛӨӨ

ТАСС

«Уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын тула зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаанда бүтэмжэтэй һайнаар үгэеэ ойлголсохо шухала» гэжэ Англиин премьер-министр Дж. Каллагэн мэдүүлбэ. Лейборис партиин конференци дээрэ тэрэ үгэ хэлэхэдээ, Англиин правительство зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи худалдаа наймаае хүгжөөхын түлөө тэмсэнэ гэжэ тэмдэглээ.

Бүхы дэлхэй дээрэхи шахардуу байдал һуларуулха гэһэн политикые премьер-министр үндэрөөр сэгнэбэ. Хельсинкидэхи зүблөөн дээрэ түгэсхэлэй актда гар табихадаа, бүхы асуудалнуудаар бүтэмжэтэй һайн шиидхэбэри абаха гэжэ тогтооһон байнабди гээд тэрэ хэлээ. Дайнай аюул сарахын түлөө бидэ Советскэ Союзтай хамта тэмсэхые хүсэнэбди гэжэ Дж. Каллагэн мэдүүлбэ. Гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа һайжаруулхые Советскэ Союз үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ.

Премьер-министрэй хэлэһэн үгын түгэсхэлдэ лейборис правительствын экономическа политикада гол анхарал хандуулагдаа.

БЕЙРУТ

ОРЁО ТҮБЭГТЭЙ БАЙДАЛ

ТАСС

Вуудалдаае зогсоожо, шахардуу байдалые политическэ аргаар гуримшуулхын тула Ливанай президент И. Саркис политическэ элдэб ажал ябуулагшадтай зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые хэжэ үргэлжэлһөөр.

Орон доторхи байдал шахардуу шанга байһаар. Бүхы орон соогуур байлдаанууд болоно.

Палестинын информационно агентствын толилһоной ёһоор, Бейрут—Дамаск гэһэн дардам харгые зубшан байрлаһан Сириин сэрэгүүд, харгыһаа хойгуур байһан хархис хүсэнүүдэй отрядууд хоорондохи зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй ба ПДС-эй бэхилэлгэнүүдтэ нэгэн доро добтолхо һэдэлгэ гаргаһан байгаа. Бейрудэй радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, добтолхынгоо урда тээ артиллереэр, ракетээр буудаба.

Сайдаһаа Лимасол (Кипр) ошожо ябаһан Кипрэй «Фенисия» гэжэ пассажирска суднада Израилиин сэрэгэй катернуудай дээрмэдэхы добтолго хэһэндэнь, Ливанай түрүү үзэлтэй хүсэнүүд дураа гутан буруушаана. Түрүү үзэлтэй социалис партиин хүтэлбэрилэгшэ К. Джумблат Египет ошохоёо тэрээн дээрэ һуужа ябаа. Ливанай эрьеһээ хорёод километрэй зайда Израилиин катернууд «Фенисиие» буудаһан байна. Тиихэдээ Ливанай патриотическа хүсэнүүдтэ эсэргүү үгэсөөндэ сэхэ хабаатай байһанаа Израиль энэ гэмтэ ябуулгаараа элирхэйлбэ гээд Ливанай национально- патриотическа хүсэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд тоолоно.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Арадай хинагшадай ба «Правда Бурятии» газетын рейдын материалнууд. «Ондо ондоо хандалга». «Түрүүшын шата дабагдаа» — В. Николаевай р е п о р т а ж. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. Японой правительствада Совет правительствын мэдүүлгэ.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Үмсын зөөри хэды шэнээн байлтайб» республикын прокурор Б. Цыденжаповай статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. ООН-ой XXXI Генеральна Ассамблей дээрэ А. А. Громыкын хэлэһэн үгэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Залуушуулда сэрэгэй албан тухай». Мүрысэдэг областиин һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Нэгэ сэлмэхэ, нэгэ бүрхэхэ. Урда аймагуудаар зарим нютагуудта бага зэргэ бороо орохо. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 10—15 градус дулаан байха. Хойто аймагуудаар ба Байгал шадар 6—11 градус. Улаан-Үдэ хотодо 12—14 градус дулаарха.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.30 — «Шатарай һургуули». 12.00 — «Хүхюу нотонууд» — 12.45 — «Баримтата экран». 14.00 — Шэнэ һонин. 14.10 — Футболоор «Динамо» (М) — «АЕК» (Афины). Забһарлалгадань «Спортлотогой» тираж. 15.55 — «Хүдөө тосхоной байдал ба асуудалнууд». 16.25 — «Уран шүлэг». — Совет поэдүүдэй шүлэгүүд». 16.45 — «Наперекор судьбе» — уран һайханай фильм. (1-дэхи сери, түрүүшынхеэ харуулагдаха). 17.50 — Забһарлалга. 18.00 — «Время». 18.30 — «Шатарай һургуули». 19.00 — Ю. Корчинскиий наадаха.

Улаан-Үдэ. 19.15 — Үхибүүдтэ зорюулагдана. «Страна веснушек». 19.45 — «Танай бэшэгүүдээр». 20.10 — «Полит-һуралсалай шэнэ жэлые угтуулан». 20.40 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — Забһарлалга. 21.25 — «Наперекор судьбе» (1-дэхи сери). 22.30 — «Хүдөө тосхоной байдал ба асуудалнууд». 23.00 — СССР-эй арадай артист М. С. Гришкогой концерт. 24.00 — «Время». 00.30 — «Футболоор Европын кубок абахын түлөө». «Партизан» (Югослави) — «Динамо» (К).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.15 — Спортын программа: 1. Футболоор. «Динамо» (М) — АЕК» (Афины). 2-дохи тайм 2. «Спортлотогой» тираж. 3. Футболоор. «Партизан» (Югослави) — «Динамо» (Киев), 2-дохи тайм.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02459. Заказ №